

De Vrolijke Duivels van Eikendam

Komedie

Naar "*The Merry Devil of Edmonton*"
van een onbekend Elizabethaans auteur

Vertaling en bewerking:

Hedwig COOREMANS

't Serclaesstraat 11

1740 Ternat

02/582.09.48

hedwig.cooremans@skynet.be

Januari - april 2001

V e r a n t w o o r d i n g

The Merry Devil of Edmonton werd geschreven tegen het einde van de regering van Elisabeth I (1533-1603), waarschijnlijk in 1600 of 1601. Het werk werd voor het eerst gepubliceerd in 1608.

Aanvankelijk werd deze komedie toegeschreven aan Michael Drayton, Thomas Heywood en Thomas Dekker, tot zelfs aan William Shakespeare. Afdoende bewijzen zijn hiervoor evenwel nooit geleverd.

Dank zij Thomas Middleton weten we dat het stuk in 1604 met succes werd opgevoerd. Het is zelfs vrij zeker dat het reeds vóór mei 1603 voor het voetlicht werd gebracht. In de jaren 90 van de 17e eeuw kende het werk alleszins nog steeds het nodige succes.

In zijn proloog van "*The Devil is an Ass*" looft Middleton *The Merry Devil of Edmonton* als een "deare delight".

De versie die tot ons is gekomen is vrij kort. Het is na lezing echter overduidelijk dat bepaalde scènes in de loop der eeuwen verloren zijn gegaan, want meer dan eens is de logica van het gegeven zoek. We hebben getracht hier een oplossing voor te vinden.

De actie speelt zich af vóór de regering van Hendrik VIII (1491-1547) die in 1535 de Anglicaanse kerk stichtte en meteen alle katholieke kloosters afschafte.

Het thema van de burger die zijn ziel aan de duivel verkoopt is van alle tijden. In de originele tekst is Fabels aandeel marginaal en dat van de duivel haast onbestaande. In deze bewerking wordt hun aandeel fors uitgebreid en komt het magische element meer aan bod.

Door het aanwenden van thema's zoals de ontvoering van een (verliefde) non uit een klooster en de stroperij door de 'dorpsnotabelen' in de koninklijke jacht, was dit volkse spel in de 17e eeuw enorm populair.

Het hoofdthema is de verboden liefde tussen Millie en Raf. Dit is meteen ook de belangrijkste plot van het stuk. De stroperij tenslotte, zorgt ervoor dat de personages van de plot en de subplot mekaar ontmoeten in Blaags herberg: de Sint Joris van Eikendam.

Veel plezier met *De Vrolijke Duivels van Eikendam*.

Hedwig COOREMANS.

P e r s o n e n

- * *FABEL*: door de duivelin bezeten.
- * *CORA*: adembenemend en duivels.
- * *ARTHUR CLAERE*: rijkaard.
- * *MARRAINE*: zijn moeder. Op leeftijd, maar pienter als ze wil.
- * *MILLIE*: zijn kuise dochter, dol op Raf.
- * *ADÈLE CAELENBERGH*: rijke dame geweest, maar staat haar mannetje.
- * *RAF CAELENBERGH*: haar zoon, dol op Millie.
- * *FRANK BOCKDAEL*, de voorziene toekomstige.
- * *BLAAG*: waard van de Sint Joris van Eikendam.
- * *SMOUT*: smid-stroper van Eindveld.
- * *BRAVE HENDRIK*: molenaar-stroper van Eindveld.
- * *VADER JAN*: pastoor-stroper van Eindveld.
- * De *PRIORES* van Vinkelborg.
- * Enkele *NONNEN* (Figuratie).
- * *WOUTER*: jachttopziener.
- * De *DIENSTER* van het Witte Paard.

Opmerkingen:

- * Het habijt van de nonnen is wit.
- * Door het meel is de molenaar volledig wit.
- * De vermommingen van Fabel zijn rudimentair. Toch herkennen de andere personages hem nooit.
- * De rollen van de priores en de dienstster kunnen door dezelfde actrice worden vertolkt.
- * Niets belet de volkse personages de streektaal te gebruiken.
- * Het stuk kan evengoed zonder de onderbreking worden gebracht.

-----*****-----

Decor

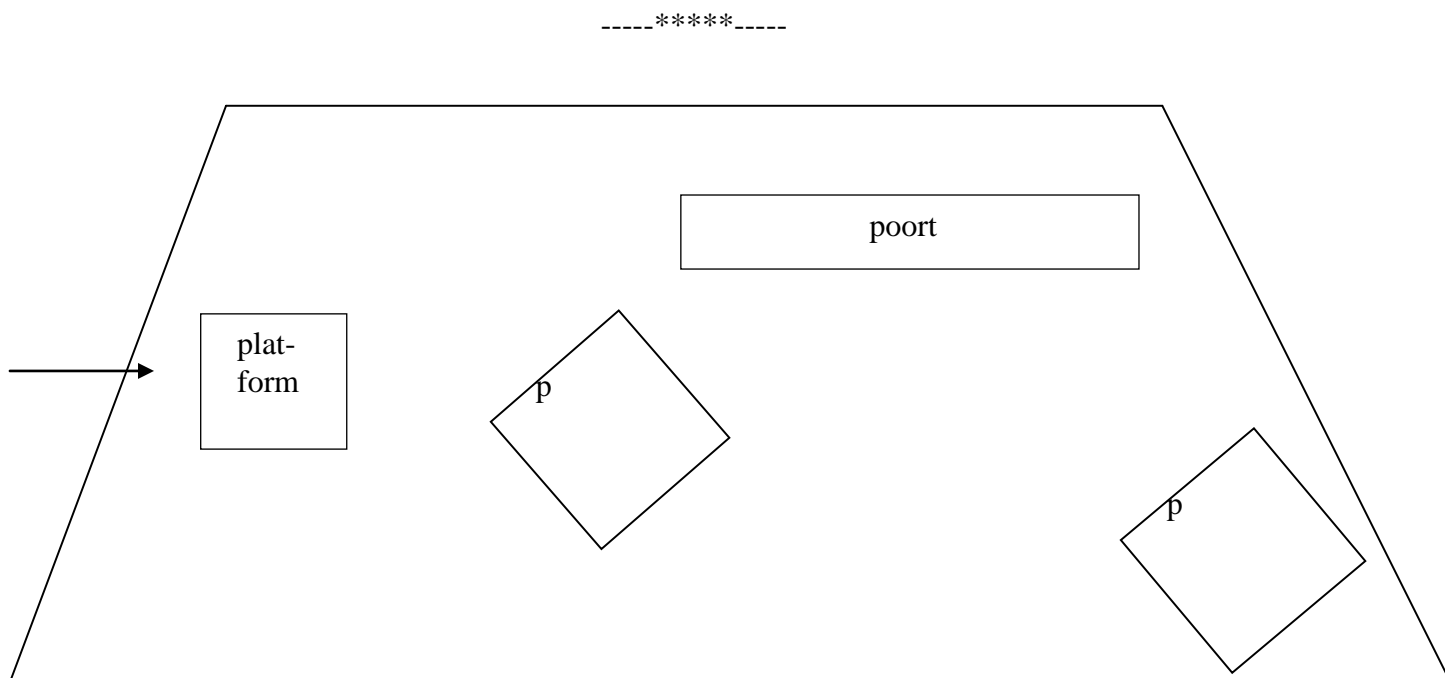
Op de scène staan vier verplaatsbare stukken.

1) Achteraan: **een grote poort** waarvan beide zijden gebruikt worden. Het volstaat ze te draaien. Vb. ene zijde: ingang herberg, andere zijde: ingang klooster. De poort kan verplaatst worden (wieltjes). Hekkens en deuren kunnen gehangen of verwijderd worden al naargelang de noodzaak.

2) Links achter: **een platform**, eventueel iets verhoogd, dat de scène op en af wordt gereden. Hierop komen bijvoorbeeld: het Witte Paard, de boom waarin Smout zich zal verbergen, enz... Cora wordt meestal met het platform de scène opgereden.

3) **Twee vierkante pilaren**, waarvan één scherpe kant face public, zodat twee verschillende motieven kunnen aangebracht worden. De pilaren kunnen gedraaid worden. vb: ene zijde: versiering die duidelijk maakt dat we ons in de herberg van Blaag bevinden. Andere zijde: takken, bladeren = in het bos.

Suggestie: Eén pilaar kan geopend worden. Hieruit zal Cora de kleren en de attributen van Fabel te voorschijn halen wanneer zij hem moet helpen om zich te verkleden.

P r o l o o g

Fabel staat achter een tafeltje waarop een kandelaar met één brandende kaars staat. Lichtflarden. We horen een hevige storm en er klept een doods klok.

FABEL:

Wat brengt deze naargeestige galm? Mijn hart bonst alsof het elk ogenblik uit mijn borst kan breken. Waarom komen mijn haren overeind en beef ik als een riet? Waarom is het hier ijskoud?

Koud licht. We zien de haast doorschijnende figuur van Cora, de beeldschone duivelin. Fabel voelt dat ze er is.

FABEL:

Cora? Ben jij het? (*Boos*) Ik ken je goed genoeg! Het gehuil van de honden heeft je komst voorspeld en de bliksem die over de akkers kraakte was je voorhoede. Deze ziekelijke stormnacht vertelt me dat de lucht bezoedeld wordt door een beeldschone duivelin. (*Kalm*) Waarom spreek je niet, mooie Cora?

CORA:

Ben je klaar voor de reis?

FABEL:

(*Kleintjes*) Klaar? Reis? Gaan we ergens heen?

CORA:

Je weet dat de laatste seconden van je laatste uur wegtikken. Ik kom mijn recht opeisen.

FABEL:

Zo? En welk is dat recht?

CORA:

Jijzelf, Fabel! Jijzelf en je onsterfelijke ziel!

FABEL:

Het zwartste duister mag dat woord nooit uit jouw mond horen! Haal het weg van mij. Liever heb ik dat de wereld honend neerkijkt op mijn deernis, dan dat hij weet dat ik mijn ziel voor eeuwig heb verdoemd.

CORA:

Heb je je naam niet met je eigen bloed geschreven? Werd hij niet geboekstaafd in de hel?

FABEL:

Oh Cora! Het is alsof je de aarde van de hele wereld in mijn graf stort. Laat één kleine zwaluw één keer per dag zoveel aarde wegnemen als haar bekje dragen kan. Dan zal in mij de hoop blijven leven dat het gewicht dat op me rust vermindert en dat ik ooit zal verrijzen.

CORA:

Dit is de laatste dag van zeven jaren. Ik heb me aan het contract gehouden: je hebt van mij alles gekregen wat je verlangde. Daarom ben ik meester over jou en over de ziel die je me vrijwillig hebt afgestaan. Kom mee.

FABEL:

Cora, jij lieve, ongeduldige, boze geest. Ik smeed je, ik moet nog een paar zaken regelen. Geef me tot zolang een beetje respijt.

CORA:

Niet eens één seconde in ruil voor alle goudmijnen ter wereld. Haast je. De Meester wacht vol ongeduld.

FABEL:

Laat me tenminste afscheid nemen van mijn vrienden. Gun me dat éne kleine minuutje en ik zal doen wat je verlangt. Eentje meer, eentje minder, welk is het verschil?

CORA:

(Denkt na) Hoeveel heb je nodig?

FABEL:

Geef me de tijd dat deze kaars opbrandt en mijn ziel is van jou. En als ik hem overschrijd, doe er dan je voordeel mee.

CORA:

(Denkt na) Goed... Zo lang zal ik blijven.

FABEL:

Zweer het me! Zweer dat je naast me zal staan zolang deze kaars niet volledig is opgebrand. Daarna doe je wat je wilt.

CORA:

Bij de hel en bij mijn goddeloze meester! Ik zweer het!

FABEL:

(Hij blaast de kaars uit en stopt ze in zijn zak) Zo, mijn schoonheid. Zolang deze kaars niet is opgebrand, reken ik erop dat jij je aan je woord houdt net zoals ik mij aan het mijne zal houden. Ik beveel je, ga en groet je meester van mij.

De duivelin slaakt een ijselijke kreet en verdwijnt. Fabel lacht luidkeels en verdwijnt op zijn beurt.

Eerste Deel

Volle licht zodra Fabel verdwenen is.

De poort stelt de ingang voor van de herberg Sint Joris, waarvan Blaag de eigenaar is. Die komt als eerste via de poort op. Na hem verschijnt Arthur, gelaarsd en gespoord. Daarna Marraine en Millie, eveneens in vol ornaat. Het gezelschap kijkt bijzonder zuur.

BLAAG:

Welkom, vrolijk gezelschap, welkom in herberg Sint Joris van Eikendam. Wees welgekomen in mijn woonst, mijn eigendom, mijn onroerend goed, mijn hebben en houden in goede en kwade tijden! Edele dames, voor u reserveerde ik een kamer, koninginnen waardig, bij wijze van spreken bekleed met zijde en damast en ondanks dat alles drink ik nooit iets anders dan Canarische wijn. *(Stil tot Arthur)* Welkom ook gij, oude verkwister der maagdelijkheid. Zoals u weet ben ik de nederige dienaar van de hertog van Constantinopel.

ARTHUR:

Ik dank u, mijn goede Blaag. Dit lijkt voorwaar een bloeiende zaak.

BLAAG:

Het scheelt niet veel. Geen beurzensnijder of rabauw kreeg ooit de kans zijn vuile voeten onder mijn lakens te warmen. Ik ben het lot dankbaar dat uitsluitend edele heren zoals u zich onder mijn dak straalbezopen hebben.

ARTHUR:

(Met een groen lachje) Brave en boven alle zonden verheven kastelein, zoudt ge er niet beter op toezien dat uw luie stalknechten mijn span voorzien van de allerbeste haver?

BLAAG:

Uitsluitend en geen andere! Uw horsen kunnen gaan en staan waar ze willen. Ze zullen de allerbeste kwaliteit haver ontvangen, net als hun meester. *(Stil)* Tussen haakjes en bij Sint Joris, patroon van dit bescheiden etablissement, bent u laatst nog naar het woud geweest? Ik heb ongelooflijk veel zin om vannacht te gaan stropen.

ARTHUR:

Scheer u weg, schurk! De leugens kruipen als luizen door uw pels. *(Andere toon)* Kom, moeder, dat ik u help.

Hij gaat naar Marraine die al een tijdje moeite heeft om zichzelf uit haar mantel te hijsen. Blaag haast zich naar Millie en helpt die op zijn beurt.

ARTHUR:

Hoor eens, dekselse biersteker, is Heer Bockdael al gearriveerd? We zouden mekaar vanochtend in uw drankhuis ontmoeten.

BLAAG:

Helaas niet, ziekte heeft hem 't schijnt aan 't bed gekluisterd, maar jonker Frank, zijn zoon, heeft laten weten dat hij met bolle zeilen op zijn doel afstevent.

ARTHUR:

Het spijt me te horen dat mijn duurzame vriend ziek is. Ga nu, waarde tapper, en verwen ons met een uitgelezen ontbijt.

BLAAG:

Mijn gebiedier, ik trek me terug zoals de dappere soldaat die ongewild in de vuurlijn is terecht gekomen. Ik daal af naar het voorgeborchte van de keuken, alwaar een frontale aanval op brood en spek voor u aangename gevolgen zal hebben in de tuin van mijn paradijs, want ik dien de goede hertog van Constantinopel! (*Buigend af*)

ARTHUR:

Hoe gaat het, MARRAINE? Niet te moe van de reis? (*Neemt haar apart*) Ik moet u onder vier ogen spreken. U weet, moeder, dat we met weduwe Caelenbergh een akkoord hadden bereikt om haar zoon Raf met onze Millie te verloven.

MARRAINE:

Zonder de minste twijfel.

MILLIE:

(Is er iets op til? God geve dat het niets met mij te maken heeft, want angst omfloerst mijn hart en vrees verkilt mijn bloed wanneer ik kwebbeldekwebbel hoor.)

ARTHUR:

Vorig jaar gleden de handen van beide geliefden haast onopvallend in mekaar.

MARRAINE:

Ik dacht van wel.

MILLIE:

(Ik moet er het fijne van weten...)

ARTHUR:

Het was de bedoeling dat ons wapen naast dat van Caelenbergh zou prijken. De verloving zou deze ochtend officieel bezegeld worden.

MARRAINE:

Zo zag het er naar uit.

ARTHUR:

(*Merkt dat Millie probeert mee te luisteren en verandert van onderwerp*) Maar het leven, hertogin, is, zoals alle wegen die naar Rome leiden, bezaaid met kruisen. Een kruis voorbijlopen zonder een schietgebed uit te spreken betekent ramspoed en onheil. Gebrek aan liefde zou een kruis kunnen zijn voor dit huwelijk. Dan zullen de geliefden van mekaar weg dwalen, als geesten door de nacht, langs paden van harteloze kuiperij. Dergelijke ramp dient liefst op voorhand vermeden te worden.

MILLIE:

(Spreekt hij nu in raadsels of kraamt hij gewoon wartaal uit?)

ARTHUR:

Want de strijdlustige harpij heeft haar jaarinkomen al rijkelijk verbrast, omdat zij er de voorkeur aan geeft het jaar rond goede sier te maken. Luistert u wel, moeder?

MARRAINE:

Zo zou het kunnen aflopen.

MILLIE:

(Heeft hij het over Vrouwe Caelenbergh, de moeder van mijn lieve Raf?)

ARTHUR:

Haar valken verslinden haar graatmagere jachthonden en haar opzieners vreten het voer bestemd voor de honden.

MARRAINE:

Arme beesten.

ARTHUR:

Over haar schouw heeft zij neteldoek gespannen om zo weinig mogelijk rook te laten ontsnappen. Bovendien heb ik horen vertellen dat haar destijds zo florissante zaak binnenkort van geen betekenis meer is. Alles wel beschouwd verliezen de Caelenberghs eerlang de broek van hun lijf en zal hun naam aldus ten volle tot zijn recht komen.

MARRAINE:

Het zijn harde tijden.

ARTHUR:

Bijgevolg heb ik het plan opgevat om in onderling overleg tot een overeenkomst te komen en onze wapenschilden gescheiden te houden.

MILLIE:

(Dat is een steek door mijn hart. Is mijn vader van plan onze liefde te verstikken omwille van veíl gewin? Oh, Raf, waar ben je toch?)

MARRAINE:

Uw bezorgdheid is misschien een bewijs van liefde voor mijn kleindochter. Maar uitgebreid ontbijten is van groter belang. Is hier wel een tuin? Toon hem dan. (*Af met Arthur*)

MILLIE:

Als ik mijn geliefde moet opgeven, zal er weldra bitter geweend worden om mijn dood. (*Af*)

Blaag op met Vrouwe Adèle Caelenbergh en haar zoon Raf. Fabel en Frank Van Bockdael worden met het platform opgereden.

BLAAG:

Zo, edel gezelschap, uw rijdieren zijn kundig gestald en ontvangen fris water en vers krachtvoer. Ik wil zelfs propere pispotten in hun stalling plaatsen, indien ik u daarmee een genoeg kan doen. (Waartoe men al niet bereid is om deze snoevende puriteinen en pronkzieke salonridders te klant te houden.)

ADELE:

God zij geloofd, mijn waarde kastelein.

BLAAG:

Edele Vrouw, mijn beste kamer staat ter uwer beschikking. Zij is als een sarcofaag bekleed met bladgoud en net als mijn leger besprenkeld met mirre, aloë en kaneel.

RAF:

Moeder en ik waarden uw bezorgdheid, mijn goede waard Blaag.

BLAAG:

(Tot Frank en Raf) Maak plaats voor deze jonge hengsten! Hun kennis van alle Griekse en Latijnse talen strekt hen tot eer. Moge de wind hun schapen doen zwellen! Dit is uw huis. Laat varen alle snoeshanige snoeverij en hoogborstige grootspraak. Wees trots als een koetspaard dat denkt een velddraver te zijn, want de goede hertog van Constantinopel werd nooit eerder zo uitmuntend gediend. En gij, Fabel, die steeds lui ligt te lakken onder het brede bladerdak van de beuk, wees eveneens welgekomen!

FABEL:

Beste tapper van ons levenselixir, ik zal altijd uw trouwste kostganger blijven, met de gemeenst malende maag om uw somptueuze ontbijt te verwerken. *(Gaat Adèle en Raf groeten)*

BLAAG:

U krijgt het! Zonder erfpacht of leenplicht! En hoe! Wij kennen onze bijbel even goed als de grenzen van ons jachtgebied.

FRANK:

En u dient nog steeds de goede hertog van Constantinopel?

BLAAG:

Nog steeds, nog altijd, nog immer, mijn stoere krijger!

FRANK:

Aan uw tong zal het niet liggen. Ik ben ervan overtuigd dat uw taalschat naast uw bijbel ligt. Vooruit dan, beste drankslijter, laten we de hertog van Constantinopel alle eer aandoen.

BLAAG:

Steeds en immer altijd, jonker Bockdael! Ik zal hem zelfs speciaal voor u tappen. Kom mee. *(Afm et Frank)*

Arthur en Millie op. Millie wil op Raf afvliegen, maar Arthur houdt haar stevig bij de hand vast.

ADELE:

(Tot Arthur) Ik hoop, mijn waarde, dat we in alle sereniteit met mekaar kunnen converseren.

Arthur leidt zijn dochter naar Adèle. Wanneer Millie voor Adèle staat, maakt ze een revérence.

ARTHUR:

(Koud) Waarom zouden we dat niet, mevrouw? Het siert een heer dat hij met geheven hoofd zijn nederlaag bekent. U bent weduwe, ik weduwnaar. Wij dienen de lieve vrede als wij mekaar res-

pectvol benaderen, zonder vrees voor overlast. Maar wie is het heerschap dat in uw gezelschap vertoeft? Ik ken hem niet.

ADELE:

Dit is Meester Fabel, een geleerde sinjeur, vriend van mijn zoon.

ARTHUR:

Het is me een genoegen met u kennis te mogen maken, meneer.

FABEL:

Steeds uw dienaar, meneer, omwille van de vriendschap die u het Huis Caelenbergh toedraagt.

ARTHUR:

Helaas laat het Huis Caelenbergh me volkomen koud. Ik ben hier uitsluitend om een vrij vervelende zaak te regelen met datzelfde huis, zaak waarvan ik hoop dat ze slechts weinig tijd in beslag zal nemen. (*Tot Adèle*) Komt u, mevrouw, het ontbijt wordt zo dadelijk opgediend. Mijn dochter, haal onmiddellijk Marraine en zeg haar dat de tafel gedekt is. (*Af met Adèle*)

RAF:

Ik heb de indruk dat uw vader me met een kwaad oog bekijkt. En gij, mijn lief, zeg me, waarom kijkt ge zo droef?

MILLIE:

Doe ik dat, mijn hart? (Hoe kan ik hem uitleggen welke ellende ons boven het hoofd hangt?) Lieve Raf, uw moeder en mijn vader hebben een zaak te bespreken die ons beide aanbelangt en ik vrees dat naijver onze liefde in groot gevaar brengt.

RAF:

Maar wat...?

ARTHUR:

(*Achter*) Millie! Ik zei "onmiddellijk"!

MILLIE:

Vader roept, ik moet gaan. (Mijn hart bloedt, want ik ken de smart die komt.) (*Af*)

FABEL:

Heb ik haar woorden goed begrepen?

RAF:

Fabel, mijn vriend. Ik geloof mijn oren niet. Zou de oude Claere het aandurven mij als bruidegom af te wijzen? Dat kan hij zijn enige dochter toch niet aandoen?

FABEL:

Als het moet is een chagrijnig man zelfs in staat om zijn eigen moeder voor de vissen te voeren. Ondanks uw gouden hart en uw edele inborst schijnt de oude Claere deze verbintenis te bespotten. Is zijn relatie met Vrouwe Caelenbergh onlangs niet op de klippen gelopen?

FRANK:

(Op met drie potten bier) Hé, mannen! Het bier van die oude bedrieger smaakt naar nog. Hier, laten we klinken op... Komaan, Caelenbergh, trek niet zo'n beteuterd gezicht, man! Wees vrolijk. Dit is voor u toch een heuglijke dag? *(Geeft hen het bier)*

RAF:

Ik weet niet, Frank, of het écht zo'n heuglijke dag is.

FRANK:

(Licht) Daar kan niemand iets aan veranderen.

FABEL:

En daar zàl een zeker iemand niets aan veranderen, dat zweer ik.

FRANK:

Kop op, jongeling. Wees bestand tegen elke aanval, want als list en luim samenspannen, zullen we de bedoeling ervan ontmaskeren. Hé? De mijne is al leeg... Deze godendrank smaakt naar nog. *(Af)*

FABEL:

Raf Caelenbergh, wij hebben samen niet voor niets menswetenschappen, metafysica en magie gestudeerd en ons bekwaamd in de diepste roerselen van de filosofie. Zijt ge bereid het meisje van uw dromen zonder meer op te geven, zonder deze onmetelijke bron van kennis aan te spreken? *(Een diepe zucht van Raf)* In dat geval laat ik over Eindveld een mist neerdalen, dikker nog dan de nevels die over het meest zompige moeras hangen. Ik laat de woeste golven van de zee over Eikendam rollen en verzuip de meersen tot voorbij de brug van Molenbergen! Cora!

Verandering van licht, Cora op via het platform.

RAF:

Vriend Fabel, hoe spreekt ge toch? Ge jaagt me angst aan. *(Wrijft zichzelf warm)* Mijn God, wat is het hier koud!

Cora slaakt een kreet.

FABEL:

(Brutaal) Spreek zijn Heilige Naam niet uit in ons bijzijn!

CORA:

Heb je mij geroepen, meester?

FABEL:

Welk complot bekokstoven de oude grijsbaard en zijn moeder?

RAF:

Fabel, waarom spreekt ge tot uzelf?

CORA:

Hij weigert de hand van zijn dochter omdat de inkomsten van Vrouwe Caelenbergh zozegd ontoereikend zouden zijn om een lijfrente op Millies naam af te sluiten. Hiertoe is de erfgenaam van Bockdael wél in staat.

FABEL:

Zogezegd?

CORA:

Zijn mislukte liefde voor Vrouwe Caelenbergh en haar afwijzing steken méér stokken in de wielen.

FABEL:

Vandaar dat hij bereid is zijn dochter uit te huwelijken aan Bockdael, zodat parels en goud rijkelijk zijn kant zullen uitstromen.

RAF:

Hé, Fabel... Ik sta hiér, hoor... Kent ge me nog?

CORA:

Er is meer.

FABEL:

Zoals?

RAF:

Waarom spreekt ge alsof ge uw verstand hebt verloren? Zijt ge ziek of zo?

CORA:

Het huwelijk zal pas volgend jaar voltrokken worden. In afwachting is de oude Claere van plan zijn dochter een noviciaat te laten volgen in het klooster van Vinkelborg, opdat ze haar Raf zou vergeten en om door gebed en boete tot inkeer te komen.

FABEL:

Schurk!

RAF:

Wie? Ik?

FABEL:

(Spottend lachje) Het is goed, Cora. Je kan gaan. *(Cora af. Licht zoals voorheen)* Stel u voor, Raf, dat de oude schobbejak de hand van zijn dochter weigert, omdat de inkomsten van uw moeder ontoereikend zouden zijn. In werkelijkheid is het haar afwijzing die als een visgraat in de keel van de huichelaar is blijven steken. Bovendien is hij van plan Millie twaalf maanden bij de nonnen van Vinkelborg te laten wegwijnen om haar op andere gedachten te brengen.

RAF:

Fabel, zweeft ge met uw hoofd in de toekomst of in andere duistere sferen, dat ge ongeken- den over wat komen zal uit uw mouw schudt?

FABEL:

(Hard) Vraag me niets! Ik probeer alleen te helpen op mijn manier! (Dan, rustig) Vertrouw me, Raf, wij zullen tegenkating ondervinden, maar ik zweer u dat ze dan de duivel, die tegelijk mijn vriend en vijand is, op hun weg zullen ontmoeten.

FRANK:

(Op) Hé? Waar zit ge, alle drommelse duivels?

FABEL:

Bockdael is de jongeman aan wie het meisje werd beloofd.

RAF:

Frank? Waar haalt ge dergelijke verzinsels vandaan?

FABEL:

Geloof me, ik weet.

FRANK:

Ik smEEK u, Raf, laat deze moedeloosheid. Verzet uw geest, gij die even waakzaam zijt als de haan die de morgen kraait, even dartel als een pasgeboren veulen, even openhartig en vrolijk als de vreugde zelf. Als iets in mij u voldoening kan schenken, dan wordt uw wens vervuld. Daar sta ik voor in.

RAF:

Had iemand anders deze woorden gesproken, dan zouden ze slechts als een zure noordenwind in mijn gezicht geslagen zijn. Maar uit uw mond brengen ze mijn bloed aan de kook, omdat ze hol klinken en vals. Of ontkent ge, vermeende vriend, dat ze afkomstig zijn van Millies toekomstige?

FRANK:

Heb ik goed gehoord of droom ik klaarwakker? In het tweede geval ontwaak ik zo dadelijk uit een vervelende dagdroom en zullen we er ooit kunnen om lachen. In het eerste geval houdt ge mij voor een schurk! Ja toch? Of spreekt ge altijd in raadsels tot een vriend?

RAF:

Gij durft nogal, huichelende dolkop! Ge staat zo dicht bij haar dat haar hitte u verzengt en toch slaagt ge erin alles geheim te houden. Zijt ge van plan in 't geniep met haar te blijven zwijnen, gij vuilbroek? (Trekt zijn mes)

FRANK:

(Idem) Wie? Ik? Vervloekt! Zie ik eruit als een bruidegom? Word ik soms kaal? Hé? Zijn mijn benen te kort voor mijn broek? Draag ik een slaapmuts en knikken mijn knieën? Moet ik elke nacht tien keer op de pot? Waaraan kunt gij zien dat ik op trouwen zou staan? Hé?

FABEL:

Ik bid u, vrienden! Stop dit zinloze gekrakeel. Ja, vrienden, want dat zijt ge zolang ik leef. In de schede, die messen! (Pauze. Tenslotte steken ze hun messen weg) Frank, gij zijt inderdaad de man die voor Millie is bestemd. Hier in de tuin van de Sint Joris wordt over uw beider lot beslist. De mooie Millie gaat als pasmunt van de ene naar de andere hand. En gij zijt het aas dat haar voorgehouden wordt en waarin ze verondersteld wordt te happen. En trek niet zo'n gezicht, jongeman, ik zit er voor niets tussen.

FRANK:

Raf, nu begrijp ik uw woede zoals alleen een ware vriend dat kan. Vrees niet wat de schone Millie betreft. Het is niet mijn bedoeling haar te bezoedelen door mijn nabijheid. Maar wat is uw geheugen even dwaas als kort! Ge weet toch dat ik een schone uit Waardam beken? Hoe dikwijls hebt ge niet als een paljas met mij gelachen en met uw narrigheid mijn liefde bespot? Hoe dikwijls hebben mijn zuchten na een droeve zomernacht de dauw van de aarde niet gelikt? Hoeveel uren van verveling heb ik niet gevuld met geweeklaag? Bijgevolg, Caelenbergh, domme jongen, vermits mijn liefde uitgaat naar een andere meid dan Millie, waarom zou ik haar dan belagen en u, mijn beste vriend, de duivel aandoen? Zou ik dan geen aartsschurk zijn die zeven stroppen tegelijk om de hals verdient?

RAF:

Bockdael, gij geeft opnieuw zin aan mijn leven. Vanuit het voorgeborchte van de hel waar ik verbleef, voel ik hoe mijn geest de sterren tegemoet vliegt. Gij hebt me voor het leven herwonnen. Niets of niemand heeft vat op de kracht die nu door mij stroomt.

FABEL:

Raf, gij zijt uit het goede hout gesneden en Frank, gij zijt een heerschap met een vrijgevochten geest en een fijngevoelig karakter. Ge verdient mekaars vriendschap ten overvloede. Daarom vraag ik u: Bockdael, zijt ge bereid Caelenbergh met raad en daad bij te staan omwille van de vriendschap die ge mekaar toedraagt?

FRANK:

Caelenberg bijstaan? Man! Wij ademen dezelfde lucht, wij koesteren dezelfde liefde voor het leven. Wij beminnen met dezelfde hartstocht een, zij het niet hetzelfde, haast goddelijke wezen. Deze man is door zijn schrandere geest en zijn deugdzaamheid de schone Millie overwaard. Caelenbergh, mijn deur staat voor u open, mijn paard is voor u gezadeld. Gebruik het als het u goeddunkt. Wilt ge 's nachts met haar alleen zijn, dan stel ik mijn kamer ter beschikking. Als het nodig blijkt sta ik u zelfs bij met klinkende munt!

FABEL:

Frank, nu de zaak zover is gekomen, wou ik u vragen niet de indruk te wekken tegen de wil van de oude Claere in te gaan. Als hij u interpelleert, vraag dan bedenktijd of stel het antwoord uit. Tracht tijd te winnen, tot deze zaak is opgelost. Ga nu.

RAF:

Hoe kan ik verliezen, als ik de steun heb van zulke machtige vrienden? (*Af met Frank*)

FABEL:

(*Cora op. Ze kruipt tot aan zijn voeten. Hij flirt met haar*) Wijze sluwheid ontmoet listig bedrog. Ik roep mijn geesten op en laat mijn vijanden de horlepiep dansen. Ik laat hen kwijlend rondscharrelen als padden in een sloot. Ik laat hen door modder en drek ploeteren, in cirkels ronddraaien tot ze het spoor volkomen bijster zijn. Nachtenlang laat ik hen kermen, huilen, tieren en schreeuwen tot ze hun verstand verliezen en zullen bedelen om hen te bevrijden van hun kluisters. Dan, wanneer ze uitgeput neerstuiken voor mijn voeten, laat ik hen smeken en bidden om vergeving. Vooruit, mijn lieve duivelin, wet je nagels en spaar je gesel niet. Sla hen om de oren met solfer en helledampen. Doe wat je kan om ons bij te staan. Hiervoor heb ik mijn eeuwige ziel veil. (*Beide af*)

Muziek. Vader Jan, de dorpspastoor, Hendrik de molenaar en Smout de smid op langs de poort. Ze hebben alle drie wat op, maar de smid is duidelijk boven zijn theewater.

HENDRIK:

De pest over u, dwaze smid! Als gij drank hebt geroken, zijn uw schele ogen het licht van de dageraad niet waard. Uw hersens liggen te soppen, man!

SMOUT:

Hendrik de meelzak, uw bier is een geduchte tegenstander. Er zitten verdomme Spaanse pepers in. Ge zijt een schobbejak als ge uw kroezen vult en er mij in de rug mee aanvalt. De pest over uzelf en een stamp onder uw ezelskruis!

JAN:

Hendrik de mulder, baas, kalmeer u. Beste Smout, smidje, blijf kalm. Eerlijke geburen, ik woon halfweg tussen u beide in en de smaak van uw brouwsels is mij bekend. Uw gerstebier is heerlijk, sterk zelfs, het prikkelt de tong en streelt het gehemelte. Maar wij zijn stof en as, en allen sterfelijk. Daarom, laten we leven tot we sterven, laten we vrolijk zijn en daarmee amen en uit!

SMOUT:

Goed gesproken, vader Jan. Gelukkig de man met een goede luim als de uwe. Bij zuurpruimen loopt het water meestal bergop.

HENDRIK:

Een dezer verzuip ik u in uw eigen bier en daarna verzuip ik mezelf. Meer zeg ik daar niet over en dat God ons voor de rest van ons leven een goede gezondheid geeft.

SMOUT:

(Tot Jan) Ik wil er een plechtige eed op doen dat gij tenminste een brave ziel zijt.

JAN:

Zweer niet ijdel, brave Smout. Luister, we maken in 't diepste geheim onze lippen nat, we slurpen sloten bier wanneer we onder mekaar zijn en we verheffen ons hart, onze longen, onze lever en onze ziel, jawel, onze eeuwige ziel die hier vanbinnen sluimert. Want, stof en as, sterfelijk zijn we, dus leven we tot we doodgaan, maar we zullen vrolijk blijven en daarmee amen en uit!

SMOUT:

Zeg, en ons nachtelijk bezoek aan de reebokken en hun wijfjes? Komt er nog wat van? En zo ja, waar?

HENDRIK:

In het woud.

SMOUT:

Curieus. Ik dacht eerder aan de hoogkoor van de kathedraal van Eikendam.

HENDRIK:

Zwijg, zatte pensenjager.

JAN:

We dringen de koninklijke jacht binnen waar Wouter opziener is.

SMOUT:

Dat kan 't minste kwaad, want die vangt. En geen klein beetje!

HENDRIK:

Juist, minstens half zoveel als gij!

SMOUT:

Wacht, ik zal u leren vangen.

HENDRIK:

Verdomme, zatte smid, waarom moet gij u altijd te pletter zuipen als we u nodig hebben?

SMOUT:

Nodig hebben? Dju! Zolang mijn aambeeld van ijzer is, kunt ge niet zonder uw Smidje Smee.

HENDRIK:

Vader Jan, denkt ge dat die dronkelap mee kan als hij maar half bij zijn verstand is?

SMOUT:

Héla! Gaan doe ik, al stelde de schout de avondklok in!

JAN:

Een scherpe vraag, brave mulder. Even nadenken... Er is vannacht geen maan en er zijn van hier tot aan het woud geen bijzondere obstakels waar die zompige lever kan over struikelen of induikelen. Laten we hopen dat de nevels uit zijn brein zullen getrokken zijn eer de nacht valt. Natuurlijk mag hij mee, molenaartje. Als onze goede waard Blaag er nu was, dan was onze compagnie voltalig.

HENDRIK:

Kijk dan eens wie daar komt.

SMOUT:

Een staart! En de duivel hangt eraan!

JAN:

Stof en as! We zijn nog steeds even sterfelijk en we blijven wellicht leven tot aan onze dood, toch zijn we vrolijk en...

BLAAG:

(Op) En daarmee amen en uit! Ha, mijn Babylonische taterbekken! Zijt gij nog van deze wereld, pasterke? Draaien uw dikke stenen nog, mulderke? En gij, Smoutje mijn smetje, klippert en klep-pert uw hamer nog steeds zijn vrolijke wijs? Want ik zie aan uw varkensoogjes dat ge tot vroeg deze ochtend de bijbel hebt zitten lezen. Kompanen! Begeven wij ons, vrolijk fluitend, vannacht naar 's konings bossen, alwaar wij op listige wijze zijn gehoornd wildvee zullen verschalken? *(De drie beamen elk op hun manier)* In dat geval zien we mekaar zoals afgesproken. Als het bos ons te heet wordt onder de voeten, zien we mekaar in het portaal van de kerk van Eindveld. Iedereen akkoord? Nu ga ik, want ik moet mijn hongerianen vetmesten.

HENDRIK:

Allemaal goed en wel, maar als ze één van ons bij z'n vodden pakken?

SMOUT:

Dan kopen we hem vrij, bij God!

HENDRIK:

Waarmee, uilenkop? Met de penserij van onze buit?

BLAAG:

Stil! Dat gebroed van jachtopzieners is mijn leger huurlingen, mijn bende bedelknechten. Ik kan dus sjacheren bij elke rechter in Eikendam. Want ik stroop voor hen reebokken tot mijn laatste ademtocht en slacht hinden tot op de dag des oordeels. Vrees dus niets.

JAN:

(Slaat een kruis) Amen.

BLAAG:

Laat niet onder uw duiven schieten, vrienden. Hou de boogpezen soepel gespannen, terwijl ik zonder schroom de hertog van Constantinopel dien.

SMOUT:

Hali halo, mijn jongen!

JAN:

Stil toch, buur Smout.

HENDRIK:

Wat zijt gij toch een stomme, doorzopen boerenpummel!

JAN:

Ja, een echte boer van de buiten en toch een waardig lid van onze kring. Kom, we gaan naar huis en maken ons klaar. Stof en as, we zijn bijlange nog niet dood.

SMOUT:

Nee, verdomme, nee! We leiden een vrolijk leventje en daarmee uit! Kom op, overvolle meelzak!

HENDRIK:

Het belooft een mooie strooptocht te worden. Sta recht, zatte kadul! *(Hij helpt Smout recht)*

SMOUT:

Hali halo, mijn jongen. Daar gaan we!

Allen af. Blaag naar 'binnen', de anderen af door de poort.

Arthur en Adèle al pratend op. Marraine en Millie volgen. Arthur heeft zijn servet nog rond de hals geknoopt, Marraine knauwt nog aan een bout. Van de andere zijde komen Fabel, Frank en Raf.

ADELE:

Wat het voorgestelde huwelijk van onze kinderen betreft, hebt u bijgevolg al die tijd mijn hoofd gevuld met loze beloften. Terwijl het uw enige bedoeling was mij voor u te winnen.

ARTHUR:

Dat heeft er niets mee te maken. U verwacht de ezels met het paard.

ADELE:

En nu komt u me vertellen dat u van gedachte bent veranderd. Waarom? Omdat u een pauw bent die zijn staart voor niets heeft opengespreid.

ARTHUR:

Absoluut niet. Ik ben alleen verplicht uw tegenbod van de hand te wijzen, evenals de verzekering van uw trouw aan ons huis, want uw titel is te zeer in tegenspraak met uw schulden.

ADELE:

Ik was veel te goedgegelovig en daar hebt u misbruik van gemaakt. Maar ik ben zeker niet naar hier gereisd om bij u in 't gevele te komen omwille van uw fortuin. Nee, meneer, zo ben ik niet. Aanvankelijk was het uw voorstel dat onze kinderen met mekaar zouden trouwen en dat kan uw moeder getuigen. Is het niet zo, mevrouw?

MARRAINE:

Is het niet zo, dan is het anders. Maar liegen kan ik niet.

ARTHUR:

Houd uw mond, moeder.

ADELE:

U hebt het zelfs met genoeg voorgesteld. Niet omwille van de liefde die deze twee jonge mensen mekaar toedragen, maar uit zelfzucht, omdat persoonlijke belangen naar mijn persoon toe in uw achterhoofd rondtolden. Ik was echter overtuigd van de oprechtheid van de vriendschap die u mij en mijn zoon toedroeg: u gaf hem zelfs vrije toegang tot uw huis, waar hij zich tegenover uw dochter heeft gedragen zoals het een heer betaamt. Dat gaat u toch niet ontkennen?

ARTHUR:

U verspilt uw tijd, mevrouw. De zaak bevalt me niet meer. Ik twijfel er sterk aan of uw zoon in deze omstandigheden nog een goede partij zou zijn voor mijn dochter.

ADELE:

Zijn bloed is zuiverder, oprechter dan de eerste de beste druppel die door uw aderen stroomt. En dit meisje, dit schone en deugdzame kind, wordt door uw kuiperijen niet minder vernederd dan mijn zoon. Toch blijft zij in mijn ogen als een juweel uit de verre Oriënt, dat nooit zijn glans en zijn luister zal verliezen, ook al is geboefte er de eigenaar van.

ARTHUR:

U raast en tiert zoveel u wilt, u zult mijn dochter niet krijgen. Ze is de enige die ik heb. Bijgevolg is het passend dat ik haar aan de Heer schenk.

ADELE:

Uw mooie woorden en uw valse vroomheid kunnen niet verhelen dat u een schijnheilige femelaar bent. Dat is een spijtige zaak voor deze twee jonge mensen. U hebt mijn vriendschap en hun liefde misbruikt, Claere, en bij Gods almacht, u zult nog van mij horen.

ARTHUR:

Daag me niet uit, mevrouw.

ADELE:

Als vrouw kan ik dat niet, meneer. En al kon ik het, dan zou ik mijn hand niet eens willen opheffen tegen een oud, nukkelig kind. Ik hoop echter voor u dat bij anderen het bloed niet oververhit raakt, want dan zou u zich bepaalde zaken kunnen beklagen. Besef, lieve Millie, dat ondanks het misbruik dat uw vader van onze vriendschap heeft gemaakt, u in mijn ogen altijd een nobel meisje zult blijven. En dat meen ik. *(Af)*

MARRAINE:

(Tot Arthur) Doet dat nu plezier of niet? Ziet ge nu dat de mensen niets dan goeds over uw dochter vertellen? *(Af)*

FABEL:

Ik had gehoopt, meneer, dat wijsheid en levensjaren u eerder geduld hadden bijgebracht dan de dolle, ongetemde passie waarmee u deze onschuldige, jonge mensen belaaft.

ARTHUR:

Meneer, ik ken u niet en ik vraag me bovendien af waarmee u zich bemoeit. *(Neemt Millie bij de hand en gaat af)*

FABEL:

Van u beide hoop ik dat uw vriendschap levendig blijft en uw gevoelens getemperd worden door een vriendelijker gloed dan het getier van deze twistzieke lieden. Toch blijf ik ervan overtuigd dat oprechte liefde de weg is die naar dit dwaze geschimp leidde. Als we er zouden in slagen uw liefde te redden, worden hen misschien de ogen geopend en zullen de minachting en de hoon die ze nu voor mekaar voelen, zoet en warm worden als de eerste zonnestrallen van de jonge lente.

RAF:

Oh, laaghartige wereld! Hoe voos is uw ziel die bezoedeld werd in deze stinkende modderpoel? Arthur Claere, waarom hebt ge mijn geest verwond met een speer die zo scherp is dat ze mijn verstand verziekt? Het enige medicijn voor mijn verdriet is degene loslaten waar ik noodgedwongen afstand moet van doen. Maar hoe kan ik zo onmenselijk wreed zijn?

Arthur, MARRAINE en Millie op. Millie wil naar Raf, maar Arthur houdt haar stevig vast.

MILLIE:

Denkt ge dat een jaar van afzondering en boete van mij een trouwe echtgenote zal maken? Oh, Raf, eer die wrede tijd verstreken is zijt gij pater geworden omdat ik non werd. En u vader, eer ik de vrouw van Frank word, zweer ik dat ik u tot wanhoop drijf.

MARRAINE:

't Zou kunnen, een non als trouwe echtgenote.

ARTHUR:

Ga alvast naar de koets, moeder. Ik kom zo dadelijk. *(MARRAINE af)* En gij, jongedame, gedraag u wat minder als een deerne en wees bereid om te vertrekken, want zowaar ik leef zweer ik bij de bokkenpoten van Satan dat ge vannacht nog in het klooster van Vinkelborg zult slapen. *(Gaat af terwijl hij Millie meesleurt)*

RAF:

Vlerk! Dat de hel u verzenge! U, uw vervloekt fortuin, uw alles!

FRANK:

Kom, Raf. Ge ziet toch dat alles tevergeefs is. *(Beide af)*

FABEL:

(Alleen) Hoe dwaas zit deze wereld in mekaar. De mooie Millie moet kost wat kost non worden omdat haar vader zijn grote liefde verloor. Moeten we ons neerleggen bij dit besluit en het als onherroepelijk beschouwen? Kan de oude Claere het meisje zonder meer naar Vinkelborg zenden? *(Glimlacht)* Dat hij haar zendt waar hij wil, mijn duivelse vriendin zal haar weten te vinden. Ze zal die kudde heilige dames doen dollen en dansen tot ze haasje-over spelen in hun onderhemd. Ze zal die malle maagden in hun kont knijpen en ze doen spartelen, piepen, dartelen en kriepen tot ze zo dolgedraaid zijn dat ze de mis niet zullen zingen, maar mekkeren. Cora! *(Cora op)* Kom mee. We hebben belangrijke dingen te bespreken. *(Beide af)*

Muziek. Verandering van decor. De poort wordt gedraaid. We zien de poort van het klooster van Vinkelborg. Er staat ook een bankje.

Religieus gezang. De poort draait open en de priores van Vinkelborg, vergezeld door enkele nonnen, komt naar buiten. Arthur, Mairaine en Millie komen hen tegemoet. Fabel, vermomd als pater Hildergem, wordt met het platform opgereden.

ARTHUR:

Zeer eerwaarde zuster, het respect dat we uw heilig genootschap toedragen en uw ijver voor de verspreiding van Gods blijde boodschap, hebben ons doen besluiten onze dochter aan geen andere dan uw congregatie toe te vertrouwen.

PRIORES:

Jezus' dochter, Maria trouw,
Heilige moeder, moedige vrouw,
Voor u weerklinkt het rosarium,
Door heilige zusters gepreveld in 't sanctuarium.
Voor hen die u vervloeken met luide stem,
zullen zij zingen een requiem.

MARRAINE:

(Heeft het geen zin, dan is het toch goed gezegd.)

ARTHUR:

Moeder, wij wensen als proef voor onze dochter een noviciaat van twaalf maanden. Uw goede zorgen en voortdurend gebed, gekoppeld aan onze vaderlijke zegen, zullen deze taak -ik twijfel er niet aan- tot een goed einde brengen.

PRIORES:

Moge uw ziel opspringen van vreugd,
Gij die uw cijnzen betaalt in eer en deugd.
God onze Heer schonk u een machtige kroost,
Het is passend als één van hen Hem troost. *(Naar Millie)*

MARRAINE:

(Machtige kroost? Eén onnozel exemplaar, och arme!)

PRIORES:

Daarom dochter, zoete maagd,
Die zich in de armen van de Here waagt,
Ontvang onze zegen,
Naast uw eeuwigdurende plichtenregen.

MARRAINE:

(‘t Arme schaap wordt compleet non-sens.)

PRIORES:

(Terwijl de nonnen haar het habijt aantrekken)
's Morgens neemt ge uw brevier ter hand,
De spiegel van uw ziel en verstand.
Uw gedachten, jong, werelds en licht,
Worden nu geleid door heilige plicht.
In plaats van naar kleren en stoffelijk genot,
Richt ge uw gedachten naar de hemelse God.
Al uw jeugdig gepeins is ballast,
Doe dus boete, bid en vast.

MARRAINE:

(Vasten wordt een vaste regel.)

MILLIE:

(Ik krijg meelij met mezelf, bij de Heilige Maagd.)

PRIORES:

Gij zult ook luiden de sanctusbel,
En de doodsklok in de toren van de kapel.
Wees op tijd voor de metten,
Zing psalmen, onderhoud Gods wetten,
En als de hitte komt in 't bloed,
Kastijd uzelf in overvloed.

MARRAINE:

(Vergeet het: ze zal nog geen vlieg kwaad doen.)

PRIORES:

Lees de mis in Gods heilig huis,
Kruip op uw knieën tot aan zijn kruis,
Strooi koude as op hoofd en haar,
Draag in bed een boetekleed en bedaar.

MARRAINE:

(Ze zou in bed beter een man dragen!)

PRIORES:

Bid uw rozenkrans, eet droog brood,
Zeg Ave Maria en Credo in hoogste nood.
Om u te heiligen moet ge dit doen,
Zo ge wilt worden een non met fatsoen.

ARTHUR:

Heilige moeder, we hebben nog belangrijke zaken te regelen en moeten gaan. Mijn moeder zal voorlopig bij mijn dochter blijven en mijn intenties verduidelijken. Ik groet u, mevrouw. Tot wederhoren. (*Alle dames gaan het klooster in*) Wel, heilige vader Hildergem, wat zegt u? Zouden we erin slagen deze zuster achteraf tot een trouwe echtgenote te boetseren?

FABEL:

Uw woorden verbazen mij, goede heer. Bedenk even wat het betekent haar van de wereld af te zonderen, teneinde haar wil te breken. Zij wordt een ziel, door wroeging, onthouding en berouw verteerd, gekastijd door vasten en gebed, wiens gedachte zoals haar blik, opwaarts is gericht. Kan deze maagd, omhuld door religiositeit, ooit nog terugkeren naar de stoffelijke wereld? Zelfs het kerkelijk recht kan dit niet bewerkstelligen zonder dispensatie van onze moeder de Heilige Kerk zelve. Meer nog, deze maagd heeft als het ware een natuurlijke aanleg tot zedigheid en reinheid, zodat ze het zal uitgillen, alleen al bij het horen van het woord "echtgenoot"! Ik ontraad haar dit leven van vasten en boete.

ARTHUR:

Heilige vader, dit is slechts een deel van een minutieus uitgewerkt plan, opgezet door de vader van haar toekomstige en door mezelf, om te vermijden dat zij zou huwen met een jongeling van veel te bescheiden afkomst. De tijd zal in ons voordeel spelen en mijn dochter zal haar geliefde vergeten. Hij zal de baan ruimen voor de jongeman die wij voor haar in gedachten hebben.

FABEL:

(De pest hale die duivelse oude ratten!)

ARTHUR:

U zei, eerwaarde?

FABEL:

Ik zei: 't is best duidelijk te vatten. Dat zei ik. Want uw voorstel spruit voort uit vaderlijke bezorgdheid en daarom ben ik bereid me te schikken naar uw wil. Maar aangezien zwaarwichtige beslissingen niet lichtzinnig mogen gesloten worden, wou ik u vragen me toe te staan te overleggen met mijn orde. In afwachting vertrouw ik uw dochter toe aan een jonge confrater, pater Benedict, die eveneens in de abdij van Wallendaele verblijft. Pater Benedict zal uw dochter de biecht afnemen en haar de absolutie geven voor haar zonden.

ARTHUR:

Waarom doet u dat niet zelf, goede vader?

FABEL:

Helaas, dringende en heilige zaken eisen al mijn aandacht op.

ARTHUR:

Dat begrijp ik...

FABEL:

Dan regel ik voor morgenvroeg een afspraak in de abdij van Wallendaele, waar u Frater Benedict zal ontmoeten. Vaarwel. (*Af*)

ARTHUR:

Dit is voorwaar een heilig man. Ik volg zijn raad op en ik hoop dat morgen alles naar wens verloopt. (Af)

Interludium I

Hoe Smout de Smid 's nachts spoken ziet in het bos

De kloosterpoort rolt weg, terwijl het platform de scène oprolt. Er staat een stevige boomstronk op. Koud licht, want het is nacht.

In de verte horen we honden blaffen. Smout komt hijgend opgelopen. Het geblaf sterft uit en Smout slaakt een zucht van verlichting. Plots horen we een belletje tinkelen en halfluid geprevel. Smout beeft van schrik, weet niet wat te doen en kruipt in de boom.

In een nevel schrijden de nonnetjes plechtig op, de prioeres voorop. Ze zijn volledig in het wit gekleed en dragen een lange schoudermantel, zodat ze eruitzien als spoken. Ze schrijden plechtig voort. De prioeres laat het belletje tinkelen, een andere non sprenkelt wijwater. Ze prevelen het 'Ave Maria, gratia plena'. De nonnen gaan in tegengestelde richting af.

We zien hoe Smout uit de boom komt, zich kruisigt en op alle mogelijke manieren plechtig zweert dat hij nooit meer zal stropen.

Opnieuw het belletje en het geprevel. Smout haast zich de boom in. De nonnen schrijden een tweede maal op. De prioeres zien de spookachtige figuur van Smout in de boom en slaakt een luide gil. De anderen gillen mee. Ze vluchten weg, doch gaan niet af. Doodsbang komt Smout uit de boom, valt op de knieën en met gevouwen handen smeekt hij om genade. Hierop keren de nonnen op hun stappen terug, elk met een flinke stok in de hand. Ze gaan op Smout af en geven hem de rammeling van zijn leven.

Intussen werd de poort opgereden. De nonnen gaan de poort in, de deuren draaien dicht. Smout krabbelt recht en hinkend en blèrend gaat hij af.

Decor en licht veranderen, zodat we dezelfde scène te zien krijgen als vóór het interludium.

De volgende morgen.

Natuurlijk zingen de vogeltjes hun mooiste lied!

Arthur en Raf op. Raf is vermomd als Pater Benedict en draagt een wijwatervat.

ARTHUR:

Zeer eerwaarde pater Benedict, ik heb u mijn intenties bekendgemaakt en ik vertrouw u mijn enige kind toe. Verlicht haar gemoed door haar zonden te vergeven. Zie, onze conversatie heeft de weg

verkort. Hier is de poort van het klooster van Vinkelborg. Erachter bevindt zich mijn dochter. Klop en ze zal zich voor u openen.

RAF:

(Als het zo eenvoudig is, vat ik de stier bij de horens!)

ARTHUR:

U zei?

FABEL:

(*Kijkt omhoog*) Dat dit voor vrouwen is, want ik zie hier geen torens.

ARTHUR:

(*Kijkt ook omhoog*) Ha ja? U zult wel gelijk hebben... Nu laat ik u, eerwaarde, want het is beter dat niemand mij in uw gezelschap ziet. Vrouwe Caelenbergh is een geslepen duivelin. Ze houdt mijn doen en laten in de gaten, ben ik zeker. Daarom laat ik alles aan uw goede zorgen en discretie over. Handel naar eigen goeddunken, ik verlaat mij geheel op u. (*Geeft hem discreet een beurs en zucht*) Geen mens kan verwoorden hoe groot de zorgen van een vader zijn. (*Af*)

RAF:

Het ga u goed! (*Bekijkt de beurs*) En mij ook! Naar eigen goeddunken, zegt hij? Dan zal zijn dochter niet lang non blijven! (*Doet zijn kap af*) Oh, mijn buitengewone vriend Fabel, uw meesterlijk brein heeft een wonderlijke intrige uitgewerkt! Het is alsof mijn leven opwelt als helder bronwater, alsof mijn ziel in blijdschap ontluikt. (*Lacht*) Stil nu, Zeer Heilige Pater Rafaelis Benedictus, houd uw ogen en oren wijdopen en wees op uw hoede. Er kan altijd een overheilige zuster staan luistervinken.

Raf zet zijn kap op en begint wijwater te sprenkelen.

RAF:

Vrede en christelijke liefde, zegeningen van het kruis.
 Nooit ontwijdt dodelijke zonde dit heilige huis.
 Ik sprenkel water, gewijd en puur,
 Op deze poort en op deze muur,
 Opdat ze van 't kwade worden gespaard,
 En de hellevorst er slecht bij vaart.
 Boze krachten, bij dag en bij nacht,
 Ontheilig nooit dit huis, onverwacht.
 Elfen of feeën, bij nacht noch bij dag,
 Betoveren deze plek door hun vrije lach.
 (*Klopt*) Heilige vrouwen! Open deze poort!

PRIORES:

(*Achter*) Wie klopt daar? Antwoord wie mij hoort!

RAF:

(Dit meesterplan lukt als geen ander, warempel!)
 Lieve... hm... Heilige zuster, hier wacht op u een broeder.

PRIORES:

(Maakt open) Een manspersoon op onze drempel?
Christus, Gods zoon, wees onze hoeder!
Heilige man, vertel waarom gij voor ons verscheen.

RAF:

Heilige vrouw, vader Hildergem zond me hierheen.
Met de gunst en de zegen,
Van deze heilige vader u toegenegen,
Ben ik gekomen ter visitatie,
Van een maagd op approbatie.
De dochter van de oude Claere,
En amper novice als het ware,
Zal zij nooit bekennen een man.
Haar naam luidt: Millie Claere uit Eikendam.

PRIORES:

Rust even uit op deze bank, heilige broeder,
Dan haal ik het meisje en haar grootmoeder.

RAF:

(Haar grootmoeder? Dat was niet voorzien.)

PRIORES:

Ik vertel hen dat gij er zijt.
Wees gezegend en gebenedijd.
Benedicite.

RAF:

Euh... Ja, zo luidt mijn naam. Benedict... *(Prioeres af)* (Hoe kent dat mens mijn naam?) *(Alleen)*
Haar grootmoeder, zei ze? *(Zenuwachtig)* Ik hoop dat alles goed afloopt. Ik bedoel, dat er niets misloopt, want vannacht moet er in dit klooster één nonnetje minder zijn. Het plan mag niet mislukken. Het mooie nonnetje moet mijn absolutie absoluut ontvangen.

MARRAINE:

(Op met Millie) En, jonge pater? Een gemengd klooster? Tenslotte!

RAF:

Edele vrouw, het is in Vinkelborg de gewoonte dat wanneer een maagd niet door dwang of duistere praktijken gedwongen wordt de sluier te dragen...

MILLIE:

(Herkent zijn stem) ...Maar zij hem integendeel in eer en geweten, en in devotie heeft aanvaard, dat een pater van de abdij van Wallendaele (Is dit écht zijn stem of vergis ik mij?) geroepen wordt om haar biecht te horen.

MARRAINE:

Zou dat zo kunnen zijn? Prijzenswaardig... Laat de absolutie vrije ingang vinden. Ik trek me terug.
(Haast intiem tot Raf) Dan hebt gij de vrije hand, schelmse "pater"... *(Af klooster)*

RAF:

(Zou zij iets vermoeden? Ten goede of ten kwade?)

MILLIE:

Wat verlangt u van mij, Heilige vader?

RAF:

Liefde van mijn leven! Schitterende, lichtgevende engel! (*Neemt haar vast*)

MILLIE:

(*Geeft hem een flinke oorvijg*) Varkenspoot!

RAF:

Maar, Millie... ik ben het!

MILLIE:

(Mijn voorgevoel zegt me dat hij gelijk heeft. Ik denk dat ik zijn stem herken, maar ik wil zekerheid.) De Heilige Maagd sta me bij! Zeg me eerst uw naam, voor ge me de biecht afneemt.

RAF:

Broeder Benedictus van de abdij van Wallendaele.

Millie loost een diepe zucht.

RAF:

Nee! Ik bedoel: Raf Caelenbergh, natuurlijk!

MILLIE:

(Hij is het!) Waarom zou ik u geloven, meneer?

RAF:

Hoe kan ik bewijzen dat ik ter goeder trouw ben? Geef me een kans!

MILLIE:

Misschien door uw kap af te nemen?

RAF:

(Hoe ik daar nog niet eerder aan gedacht heb.) (*Doet zijn kap af*)

MILLIE:

Mijn lieve Raf! Dus toch! Mijn levensadem wordt afgesneden! (*Ze begint flauw te vallen en Raf helpt haar naar de bank*) Mijn hart verkoelt, mijn verwarde ziel valt in onmacht. Laat haar bijkomen in vreugde. Oh, Raf, waarom zijt ge tot mij gekomen in deze vermomming?

RAF:

Het is Fabel, die in een pij als Vader Hildergem met uw vader onderhandelde en van mij een pater maakte. Hij bracht me in contact met de oude Claere om biechtvader te worden van zijn dochter. Uw zogenaamde toekomstige, Frank Bockdael, zit ook in ons complot en speelt Fabels spel mee.

MILLIE:

Oh, wat zijt ge toch allemaal lieve verraders van mijn vaders kuiperijen. Vannacht droomde ik dat ik in mijn psalmenboek aan het lezen was, toen een geest mij bezocht en mij ervan overtuigde het klooster te verlaten. Als ik me goed herinner verscheen hij als een schitterende engel in een zilveren gloed, zodat ik mijn ogen amper kon openhouden. Ik denk dat gij die engel moet zijn, lieve Raf, want in mijn ogen is er niemand die zo schittert als gij.

RAF:

Oh, gij zijt méér dan een engel! Ge zijt als een helder twinkelende ster, die de zon zou doen verbleken. (*Zoent haar*)

MILLIE:

Zo, biechtvadertje? Ik dacht dat ge gekomen waart om mij de biecht af te nemen? Ge hebt toch geen minder eerbare bedoelingen? (*Hij zoent haar opnieuw, heviger dit keer, met het nodige gefrutsel*) Wat doet ge toch? Luister liever naar mijn biecht. (*Maakt zich van hem los*) Als zuivere, eerlijke liefde zonde is, patertje lief, dan beken ik dat ik al een paar jaren zwaar heb gezondigd.

RAF:

En betuigt ge daar uw spijt over?

MILLIE:

In waarheid, mooiste fratertje ter wereld, dat kan ik niet.

RAF:

Ook al is uw zonde niet onvergeeflijk, ik kan er u onmogelijk de absolutie voor schenken. Daarom bestaat uw penitentie uit duizend zoenen en leg ik u de volgende pelgrimstocht op: begeef u bij valavond naar de treurwilg. Ik zal er met man en paard wachten op uw komst. Vandaar voer ik u naar een veilige schuilplaats. Nee, antwoord niet en ga nu, want ik hoor iemand naderen. (*Zet zijn kap op*)

MILLIE:

Wat mijn mond niet uitspreekt, zeg ik met mijn ogen. Tot vanavond, mijn zoetelief! (*Afpoort*)

Fabel en Frank op.

FABEL:

Wel, kloosterling? Hoe gaat het met de fonkelnieuwe non?

FRANK:

Zeg op, nobele kapucijn.

RAF:

Ik ben er zeker van dat rabauwen van uw kaliber onmiddellijk het habijt aantrekken om zo'n mooi zusterdje in hun armen te kunnen houden.

FABEL:

Hebt ge haar de biecht afgenomen?

RAF:

En of ik het gedaan heb! 't Was héérlijk! De prioeres had me door haar zegen goddelijk geïnspireerd. Wat zoudt ge ervan zeggen, jongens, als ik de vaste biechtvader van Vinkelborg werd?

FRANK:

Dat zoudt ge wel willen, lelijke schavuit. Bij mijn bloed, dan zal die arme prioeres nooit meer één maagd de mis kunnen laten zingen!

RAF:

Om het kort te houden: de mooiste non ter wereld gooit vanavond haar kap over de haag. En dan... eer de eerste stralen van de zon de aarde beroeren is ze van mij!

FRANK:

Niet alleen paarden zullen vannacht hinniken.

FABEL:

Zorg ervoor dat de wind in de goede richting blijft waaien. Vergeet niet dat de oude Claere zijn paard gezadeld houdt om de handel en wandel van dit heilige patertje na te gaan.

FRANK:

Wij twee zullen vrij rondfladderen als vlinders. Niemand zal ons een strobreed in de weg leggen. Ik sta klaar om de non te redden en Raf om haar te genezen van haar maagdelijkheid. Te deksel, al zaten de koninklijke troepen ons op de hielen, we halen haar eruit!

RAF:

Waar brengen we haar naartoe, Fabel?

FABEL:

Naar de koninklijke jacht van Eindveld, naar de hut van Wouter de boswachter. Hij is een vriend en is op de hoogte van onze komst. Maar dat is een voorlopige regeling. Daarna gaat ze naar de Sint Joris.

RAF:

De Sint Joris? Daar logeert de oude Claere.

FABEL:

Vertrouw mij en mijn plannetjes. Afsproken?

RAF:

Afsproken. Uw plannetjes bewezen tot hiertoe hun deugdelijkheid. Vannacht bij de grote treurwilg.

FRANK:

Geen nood, wij zijn op post.

FABEL:

Ge vergist u, Frank. Ge zult er alleen zijn met Raf.

FRANK:

Hoe bedoelt ge?

FABEL:

Omdat uw vader vannacht ook van de partij is.

FRANK:

Mijn vader? Die ligt doodziek te bed.

FABEL:

Vannacht niet. Laat mij maar doen.

RAF:

Vrienden, mijn leven en mijn geluk liggen in uw handen. Aan de slag! Denk eraan, de tijd vliegt.

Raf en Frank af. Het platform met Cora wordt opgerold. Fabel doet zijn mantel uit, gooit hem onachtzaam weg en gaat lachend op de grond zitten. Cora sluipt nader. Ze haalt het eindje kaars uit zijn zak, keert naar het platform terug en steekt de kaars aan.

FABEL:

Dit is ronduit een schitterend avontuur. Wat een heerlijk gevoel te beschikken over bovennatuurlijke krachten! En niemand die het merkt. Waarom zou ik dat koppeltje geen genoeg doen én mezelf geen pleziertje gunnen? Ik herinner me nog dat ik op een dag metersdiep in de schuldenput zat en Raf, zelfs al had hij het niet breed... *(Snuift)* Solfer? Staat er iets in brand?

CORA:

(Steekt het eindje kaars triomfantelijk omhoog) Fabel!

FABEL:

Cora? *(Draait zich naar haar toe en ziet de kaars)* Nee!!

-----*****-----

T w e e d e d e e l

FABEL:

Dit is ronduit een schitterend avontuur. Wat een heerlijk gevoel te beschikken over bovennatuurlijke krachten! En niemand die het merkt. Waarom zou ik dat koppeltje geen genoeg doen én mezelf geen pleziertje gunnen? Ik herinner me nog dat ik op een dag metersdiep in de schuldenput zat en Raf, zelfs al had hij het niet breed... (*Snuift*) Solfer? Staat er iets in brand?

CORA:

(*Steekt het eindje kaars triomfantelijk omhoog*) Fabel!

FABEL:

Cora? (*Draait zich naar haar toe en ziet de kaars*) Nee!!

CORA:

(*Ze komt van het platform dat wegrolt*) Je vergist je niet, Fabel. Door dit eindje kaars heb je me het recht op je ziel ontzegd. Nu hoeven we alleen nog te wachten tot het uitdooft en je ziel is van mij. Nee, zeg niets meer. Je bent zo'n linke intrigant dat je zelfs Lucifer bij de neus zou nemen. Maar dit keer is er geen ontkomen meer aan. Ben je bereid?

FABEL:

Je laat me geen keus, lieve Cora. Maar luister misschien even. Als mijn voorstel je bevalt, doe er dan je voordeel mee. En bevalt het je niet...

CORA:

Je verspilt je tijd...

FABEL:

Je gaat me toch niet beletten te praten zolang deze vlam leeft? (*Cora zucht*) Luister dan: als je me een natuurlijke dood laat sterven, blijft mijn ziel evengoed in jouw handen. In die tussentijd zal ik mijn uiterste best doen om zielen te winnen voor de hel, beter dan twintig van je meest geslepen duivels het kunnen.

CORA:

(*Lacht wreed*) Ik zei toch, Fabel, dat er geen ontkomen meer is.

FABEL:

Ik zweer je, Cora, lieveling! Bij mijn leven, bij Lucifer, je heer en meester, ik zweer je dat wanneer ik begraven word in of rond een kerk, in veld of erf, meers of weide, bos, berg of dal, zelfs onder een straatweg, mijn ziel jou toebehoort.

CORA:

(*Denkt even na en gaat naar hem*) Om het even waar? In een hut? Een kasteel?

FABEL:

Ik zweer het op al wat mij lief is, mijn zwoele duivelin.

CORA:

Dan houd ik je aan je woord.

Ze blaast de kaars uit, gooit ze hem toe en gaat naar het platform. Fabel glimlacht. Dan hoort hij iemand komen.

FABEL:

Cora? Wie daar?

CORA:

De oude Claere in het gezelschap van twee nonnen.

FABEL:

Vlug, Cora, maak van mij vader Rijckerd Bockdael.

Het platform rolt weg. Cora haalt een paar rekwisieten uit een pilaar. Hiermee verandert ze Fabel in vader Bockdael. Dan trekken ze zich beide terug. Arthur op met twee nonnen.

ARTHUR:

Dus, gij beweert, dat mijn dochter Millie het klooster verlaten heeft?

NON EEN:

Klokslag tien opende zij de poort.

NON TWEE:

Ik heb het zelf gezien en gehoord.

NON EEN:

Toen liep ze op een drafje,

NON TWEE:

Naar de treurwilg, naar haar Rafje.

ARTHUR:

Wablief?

NON EEN:

Daar stonden klaar, man en paard.

NON TWEE:

Ze snelden heen in volle vaart.

ARTHUR:

Waar naartoe?

NON EEN:

Richting Eindveld, de koninklijke jacht.

NON TWEE:

Waar voorzeker haar minnaar haar verwacht.

ARTHUR:

Gezegende zusters, ik dank u voor dit nieuws. (*Nonnetjes af*) Er valt geen seconde te verliezen! (*Fabel en Cora komen te voorschijn*)

FABEL:

Goede vriend Arthur, over uw dochter bereikte me een verschrikkelijk bericht!

ARTHUR:

Vriend Rijckerd, u hier? Ik waande u ziek!

FABEL:

Dat was ik ook. Gelukkig heeft mijn dokter mij door een wondermiddel geheel genezen.

ARTHUR:

Is dat zo? Hoe luidt zijn naam?

FABEL:

Dokter Cora is werkelijk een uitzonderlijk heelmeester.

ARTHUR:

Cora? Dat lijkt wel de naam van een vrouw.

FABEL:

De naam van mijn dokter lijkt op de naam van een vrouw, een heel knappe vrouw overigens. (*Flirt met Cora*)

ARTHUR:

Het lijkt wel alsof u van de duivel bezeten bent.

FABEL:

Ik? Absoluut niet. Maar terzake, goede vriend. Ik denk dat we belangrijker dingen te doen hebben dat het bepalen van het geslacht van mijn dokter.

ARTHUR:

Inderdaad, Rijckerd. Er valt geen seconde te verliezen! Naar Eindveld!

FABEL:

Eindveld? Volgens mij zitten ze in Distelberg. Ik ben er zeker van.

ARTHUR:

Hoe weet ge dat?

FABEL:

Dat leg ik later uit. Zoals u zei: er valt geen seconde te verliezen. Naar Distelberg! Als het moet kunnen we later nog naar Eindveld. (*Af met Cora*)

Arthur aarzelt even en volgt hem.

Het platform met de boom rolt op. Blaag, Jan, Hendrik en Smout sluipen in ganzenpas op.

BLAAG:

Wel, uitgehongerde stroperswolven? Zijn we in het hartje van het woud of niet?

SMOUT:

Kroeghouder, nobele raadsman, biertapper, compagnon, in uw staminee ben ik al tientallen keren twintig keer zat geweest en ik verbleef er ontelbare keren in de derde hemel. Gisteren nog borrel-den mijn hersenen over door een teveel aan biergist. Maar in uw gezelschap ben ik tot alles bereid. Ik wijk geen duimbreed!

HENDRIK:

Is dit niet de plek waar de onversaagde Smout tegen de spoken vocht?

SMOUT:

Zwijg, blaaskaak. Ik heb u al verteld hoe dapper ik me vruchteloos teweer heb gesteld tegen de overmacht. Ik zou u graag eens honderden woeste demonen zien bekampen...

JAN:

Gij zijt inderdaad een dappere kerel, Smout. Ik sta aan uw zijde.

BLAAG:

Hier, giet olie op het vuur. *(Neemt een slok uit een fles en geeft ze aan de anderen door die ook een flinke teug nemen)* Zo dienen we alle vier de goede Graaf van Constantinopel.

SMOUT:

Hierdoor versagen wij nooit! Zelfs niet in het aanschijn van de dood. Zo dapper zijn wij!

HENDRIK:

Wij verroeren geen vin, zelfs al zat de duivel ons op de hielen!

JAN:

Vrienden, wij houden stand!

SMOUT:

Juist: stand!

HENDRIK:

Wij weten van geen wijken. Nog liever sterven!

Ze horen geblaf en schrikken.

JAN:

Stof en as. Dit keer zijn we sterfelijk. Laten we proberen te leven tot aan onze dood en voor de rest: vrees de bosgeesten niet, want nog deze nacht zullen we een grote bok schieten!

BLAAG:

Een waarheid als een koe!

JAN:

We verdelen ons. Mulder, kom met me mee!

En ik? SMOUT:

Waard, ga naar de paarden en houd ze stil. JAN:

En ik? SMOUT:

Gij houdt een oogje in 't zeil. JAN:

Waarom? SMOUT:

We spreken af in het portaal van de kerk van Eindveld. BLAAG:

Akkoord! JAN en HENDRIK:

En ik? SMOUT:

Iedereen klaar? Dan gaan we! JAN:

Waar naartoe? SMOUT:

Jan met Hendrik, en Blaag maken dat ze weggkomen. Het geblaf nadert.

I n t e r l u d i u m I I

Hoe Smout de Smid de rovers verslaat

Smout bibbert op zijn benen en weet niet wat te doen. We horen een knal, Smout gilt het uit en houdt zijn achterwerk stevig vast. Dan klimt hij moeizaam in de boom. Wouter komt opgelopen, een klakkenbus in aanslag. Hij kijkt woest rond, maar vindt de stroper niet. Wouter loopt in tegengestelde richting af. Smout wil naar beneden, maar hoort iets. Jan en Hendrik komen, elk van een andere kant opgeslopen. Jan geraakt tot onder de boom en Smout slaat hem neer. Hierop komt Hendrik naar Jan, maar hij wordt op zijn beurt door Smout neergeslagen. Hendrik valt over Jan. Smout klimt uit de boom, terwijl Blaag komt opgeslopen. Smout gaat naar de twee gevallen en buigt zich over hen. Blaag geraakt tot bij Smout en ze schrikken allebei.

SMOUT:

Stil! Ik heb twee gevaarlijke rovers onschadelijk gemaakt. Let op, want het woud krioelt ervan.

BLAAG:

Laat zien. (*Gaat de twee van dichtbij bekijken*) Smout, onvergelykelijke smid! Zit uw kop vol lood? Dit zijn vader Jan en brave Hendrik die gij neergeknuppeld hebt! (*Smout kreunt*) Vooruit, zuig uw blaasbalg vol en vat uw vriend Hendrik bij de lurven. (*Smout neemt Hendrik, Blaag neemt Jan*) En nu als donder en bliksem hier vandaan!

Beide dragen Hendrik en Jan af. Op hetzelfde moment komt Raf op. Hij draagt Millie in zijn armen. Frank volgt.

RAF:

Frank?

FRANK:

Stil, schurk. Wat scheelt er?

RAF:

't Is stikdonker. We zullen de weg verliezen. Waar zijn we precies?

FRANK:

Ik denk dat de grote weg niet ver vóór ons ligt. (*We horen een kerkklok*) Hoor! De klok van Eindhoven. Hoe laat is het?

RAF:

Ge kunt toch tellen? Twaalf, zegt de klok.

FRANK:

Ze liegt dat ze barst! Het was na tien en toen we in Vinkelborg vertrokken. 't Is later. Vader Jan de klokkenluider is op zwier en zijn klok klepelt er maar op los.

RAF:

Ja, zowaar ik leef, dat gemene manneke zit vannacht in de jacht. Dat klotenpasterke stroopt meer vlees dan hij op kan.

FRANK:

Waarom zet ge het meisje niet op de grond?

RAF:

(*Zakt op de knieën*) Nu ik ze heb, laat ik ze niet meer los.

MILLIE:

Oh, Rafke, hoe schoon gezegd. (*Ze doet Raf languit liggen en begint hem wild te zoenen*)

FRANK:

Millie? Gaat het?

MILLIE:

Beter dan ooit, meneer. (*Doet verder*)

FRANK:

Ik wou bij God dat we al bij de hut van Wouter waren.

De stropers sluipen op en de ene probeert de andere op alle manieren duidelijk te maken dat hij stil moet zijn, wat natuurlijk het nodige gedruis veroorzaakt.

FRANK:

Stil, maak toch niet zo'n geweld!

MILLIE:

Dat zijn wij niet, meneer. Dat zijn de diertjes uit het bos.

FRANK:

Zelfs een koppel bronstige paarden maakt zo'n leven niet!

De stropers hebben iets gehoord.

RAF:

Verdomme, ze hebben ons ontdekt. 't Is voorzeker Millies vader die ons op de hielen zit!

MILLIE:

Raf, doe iets!

FRANK:

Stil, dat ze ons niet horen. We moeten ons verbergen. Kom mee...

Dit keer draagt Millie Raf in haar armen en ze gaan af. Frank volgt. De stropers komen te voorschijn.

JAN:

Stof en as, we leven nog. De jachtopzieners zijn er vandoor en daarmee amen en uit.

HENDRIK:

Paster Jan?

JAN:

Wat?

HENDRIK:

De jachtopzieners zijn er precies niet.

JAN:

Dat zei ik toch! Blaag?

BLAAG:

Aanwezig, aartsbisschop! Ginder zitten de Filistijnen. Maar waar zit Smout?

SMOUT:

Krijg het schurft, smerige honden! Ik heb de grootste bok van mijn leven geschoten. Ik voel het nog! (*Betast zijn achterwerk*) Als de opzieners komen is het in het portaal van de kerk van Eindhoven te doen. Ieder voor zich! (*Stropers af*)

Langs de ene kant sluipt Wouter op, langs de andere kant Millie.

MILLIE:

Raf? Meneer Frank?

WOUTER:

Wie daar? Kom te voorschijn of ik schiet!

MILLIE:

Oh, God! Niet schieten! Ik heb geen kwaad in de zin, meneer!

WOUTER:

Spreek, wie zijt gij?

MILLIE:

Ik ben een meisje, meneer.

WOUTER:

Dat geloof ik niet, mevrouw.

MILLIE:

Kom hier en ik zal het u bewijzen, meneer.

Wouter gaat naar Millie en bepotelt haar.

WOUTER:

Gij zijt inderdaad een meisje. Ik herken zelfs uw stem, mooie Millie Claere uit Eikendam. Wat doet gij hier heel alleen? Ik verwachtte u een uur geleden al. Wie heeft u hier durven achtergelaten?

MILLIE:

Raf Caelenbergh en Frank Bockdael, mijn ontvoerders. We hoorden iemand naderen en we veronderstelden dat het mijn vader was die ons achtervolgde en zo zijn we mekaar kwijtgeraakt.

WOUTER:

Dan hebt gij zonder twijfel mijn bescherming nodig.

MILLIE:

Ik vrees het.

WOUTER:

Integendeel, vrees niet, mooie Millie Claere uit Eikendam. Op Wouter kunt ge altijd rekenen als op uw trouwste vriend.

Hij neemt haar vast, drukt haar op de grond en 'beschermt' haar. Raf en Frank komen op

FRANK:

Roep zacht haar naam.

RAF:

Millie...

MILLIE:

Hier ben ik.

WOUTER:

(Laat Millie vlug los) Jonker Caelenbergh?

RAF:

Zijt gij dat, Wouter?

WOUTER:

Wat zijt gij toch voor een onbezonnen dwaas, jonker Caelenbergh? Wie laat er nu zijn beste schaap in het holst van de nacht alleen grazen?

RAF:

Wouter, hoe hebt ge Millie gevonden?

WOUTER:

Op zoek naar stropers. 't Is die vervloekte paap uit Eindveld en die blaag uit de Sint Joris van Eikendam met hun bezopen kompanen die me 't leven zuur maken. Ik kan ze maar niet te pakken krijgen.

Op dat ogenblik komen de vier stropers opgeslopen.

MILLIE:

Stil! Mijn vader!

WOUTER:

Denkt ge dat uw vader zich 's nachts in de koninklijke bossen zou durven wagen?

MILLIE:

Mijn vader is erg dapper en hij durft alles.

JAN:

Stof en as! Ik hoor iemand. *(Rent af)*

WOUTER:

Dit keer heb ik hen te pakken!

BLAAG:

't Is die sakkerse bloedhond! *(Rent af)*

WOUTER:

Staan blijven als uw leven u lief is!

HENDRIK:

(Blijft staan met Smout) De pest hale hem!

MILLIE:

Niet schieten, meneer. Het zou mijn vader kunnen zijn.

SMOUT:

Naar de kerk van Eindveld! Ons leven hangt ervan af.

HENDRIK:

Kan niet! Ge loopt in zijn armen.

WOUTER:

Als ge naar de hut wilt, moet ge hun kant op. Neem liever richting Eikendam, deze kant uit.

Millie, Raf en Frank doen wat Wouter zegt en gaan weg. Op dat ogenblik komen Arthur en Fabel opgesloten.

WOUTER:

Sta of ik schiet!

De stropers staan met hun rug naar Wouter en steken hun handen omhoog. Arthur en Fabel komen tussen Wouter en de stropers terecht.

ARTHUR:

Wie daar?

WOUTER:

Ik ben jachtopziener des konings en ik beveel u te staan.

ARTHUR:

Houd in 's koningsnaam liever de ontvoerders van mijn dochter staande!

WOUTER:

Ik zei: sta of ik schiet!

De stropers houden hun handen nog hoger.

WOUTER:

Gij hebt mijn mooiste reebok geschoten.

FABEL:

(Gaat naast Smout staan en zegt snikkend) Ik zal het nooit meer doen.

Met een flinke tik maant Hendrik Smout aan te zwijgen. Die protesteert. Er volgt bijgevolg een hele mime tussen Smout en Hendrik, die terzelfder tijd hun uiterste best moeten doen om niet door Wouter gehoord te worden. Intussen...

ARTHUR:

Ik heb met uw bokken niets te maken, meneer. Ik zoek alleen de booswichten die mijn dochter uit het klooster van Vinkelborg ontvoerd hebben.

WOUTER:

Waarom zegt ge dan dat ge het nooit meer zult doen? Ge geeft dus toe dat ge een gemene stroper zijt!

FABEL:

(Komt naast Arthur staan) Wij zijn de edele heren Rijckerd Bockdael en Arthur Claere uit Eikendam. *(Dan loopt hij vlug tot bij Smout)* Ik geef toe dat ik gestroopt heb, maar dat is omwille van mijn ongelukkige jeugd. Ze hebben mij gedwongen te stropen, anders kreeg ik slaag.

Smout krijgt een mep van Hendrik en het spelletje tussen de twee herbegint.

WOUTER:

Ge geeft het ten tweede male toe. Schaamt ge u niet dat edele heren zoals gij verstokte wilddieven zijn?

ARTHUR:

Hebt gij mijn dochter in uw jacht gezien, meneer? Dàt vraag ik u!

WOUTER:

Ik jaag niet op andermans dochters, meneer. Ik weet alleen dat gij de schoonste bok uit mijn jacht hebt gestroopt. Ontkennen helpt niet! Mijn bok!

FABEL:

Zijn dochter! Geef hem zijn dochter terug!

ARTHUR:

Mijn dochter!

WOUTER:

Mijn bok!

FABEL:

(Bij Smout) Ge zijt precies zelf een bok. *(Opnieuw mime tussen Hendrik en Smout)*

WOUTER:

Die belediging zal u duur te staan komen, onverlaat!

ARTHUR:

Ik zal me bij de koning beklagen, lompe vlegel! En niet alleen omdat ge me uitscheldt!

WOUTER:

Waarover? Over 't feit dat ge zijn wild stroopt? Een schande dat heren van uw rang zich daar mee bezig houden.

ARTHUR:

Ik bezweer u: probeer ons niet tegen te houden!

WOUTER:

En ik bezweer u: maak dat ge van mijn grond zijt! Want ik voel dat ik mijn geduld aan 't verliezen ben!

SMOUT:

(Kan zich niet meer inhouden) Nee! Ik heb uw bok niet ontvoerd en uw dochter niet geschoten! Ik zweer u dat ik onschuldig ben! *(Hij loopt af, Hendrik volgt)*

WOUTER:

Vervloekte pensenjagers! Blijf staan of ik schiet!

Hij schiet en loopt de stropers achterna. Arthur en Fabel lopen de andere kant op. Het platform met de boom rolt af. De poort wordt opgereden. Ze stelt het portaal voor van de kerk van Eindveld.

Smout komt op. Hij zit onder de modder en de zwarte veggen.

SMOUT:

Oef! Wat een ongelooflijk gitzwarte nacht. Niet één ster die twinkelt aan de hemel. Ik geloof dat ik van het woud tot hier door vijftig sloten gesukkeld ben. Ik ben doornat en doodop. Maar goed, mijn calvarietocht is ten einde. Hier is de kerk van Eindveld. Ik ga in het portaal wachten op de anderen. God, wat heb ik een honger. Gelukkig heb ik onderweg wat hazelnoten kunnen rapen. Het is al wat ik heb, maar ze zullen des te meer smaken. *(Hij gaat zitten en begint de hazelnoten te kraken)*

HENDRIK:

(Op) De hemel ziet zo zwart als de kont van Lucifer. De Heer in al zijn goedertierenheid heeft me bijgestaan in mijn grote nood, want ik ben op een haar na aan de dood ontsnapt. *(Hij hoort het gekraak van de noten)* Wie zit daar in 't portaal? Mijn hemel, het is Theofilus Dikdarm, de grootste hazelnotenvreter van Eindveld. Hij is opgestaan uit de doden.

SMOUT:

(Staat recht omdat hij iets meent te zien) Bij alle engelen en heiligen! Nooit ga ik nog stropen! De witte reebok!

HENDRIK:

Oh, lieve God, sta me alstublieft nog eens bij. *(Hij zakt op de knieën)* Mijn benen worden slap en mijn haren rijzen ten berge. Ziet ge wel! De geest van Theofilus komt me halen!

SMOUT:

De witte bok komt zijn gevilde broeders wreken. Nu is het met mij gedaan! *(Op de knieën)* Heer, ik vraag vergeving voor alle arme hoorndragers die ik heb gekeeld. Het was zo niet bedoeld. Ik zal proberen het goed te maken.

Jammerend kruipen ze naar elkaar toe. Wanneer hun hoofden tegen elkaar botsen, slaken ze een gil en herkennen ze mekaar.

HENDRIK:

Smout! Verdomme, ge stinkt als een bunzing. Hebt ge een bad genomen met slootwater?

SMOUT:

Vuile meelzak, wat komt gij hier doen?

HENDRIK:

Oh, Smoutje, mijn smeeetje, ik heb de geest van Theofilus Dikdarm, de hazelnotenkraker gezien.

SMOUT:

Dan zijn we eraan gelijk kalk aan de muur.

Vader Jan op met een fakkel. Iets meer licht.

JAN:

(Op) Stof en as, we zijn zo sterfelijk als de pieren in de grond.

HENDRIK:

Paster Jan, ik herken uw stem!

JAN:

Mulder? In naam van de gekruisigde Heiland, ge ziet zo wit als een lijk. Smout? Wat voor pestilentie verspreidt gij toch? *(Knijpt de neus dicht)*

HENDRIK:

Allemaal de schuld van pierewiet hier. Hij jaagt me de stuipen op het lijf met zijn kinderachtige streken.

SMOUT:

Dat is niet waar! Gij hebt gezegd dat de geest van Theofilus Dikdarm in het portaal zat. Ik sta nog te bibberen op mijn benen.

JAN:

Theofilus Dikdarm? *(Slaat een kruis)* Nu zijn we geschoren zonder zeep. De Heiland staat ons bij! Goede Smout, mijn smid en brave Hendrik de mulder, de duivel legt ons het vuur aan de schenen. Maar... met recht en rede! Want wij hebben slechte daden gesteld. Ik ben een doortrapte schurk als ik durf te liegen, maar zowaar ik hier sta, ik heb deze nacht ook witte geesten in het woud gezien, Smout, precies witte stieren.

Smout, die doodsbang meeluisterde, laat een schreeuw van schrik. De anderen doen hem zwijgen.

HENDRIK:

Zeg zo'n dingen toch niet, vader Jan. Het mocht eens waar zijn dat de dood ons op de hielen zit. Zie, waar is onze meester tapper? Hij had hier al lang moeten zijn.

SMOUT:

Het beste bewijs dat Satan hem te pakken heeft gekregen.

BLAAG:

(Sluipt op.) Wat was dat? Ik heb duidelijk een schreeuw gehoord.

HENDRIK:

Die fakkel uit! *(Neemt de fakkel en dooft hem. Licht zoals voorheen)*

JAN:

De boswachter!

BLAAG:

Die onnozele Smout zal zich laten klissen hebben en nu zal alles aan het licht komen. Oh, oh, oh, we zijn gezien... Ik moet de anderen zoeken en het hen vertellen.

JAN:

Onze zonden zijn zo zwaar dat we ze amper kunnen torsen.

HENDRIK:

Nooit trek ik nog het woud in.

BLAAG:

Hoor! Daar is de politie! Zeker van! Als ik mijn bier ooit nog versnijdt, mag de beul me vierendelen.

SMOUT:

Luister! Daar is de politie. Zeker van! Ze zeggen dat de beul ons gaat vierendelen. We hebben het aan ons been. (*Sluipt af*)

JAN:

Ons laatste uur is geslagen. (*Knielt en prevelt gebeden*)

HENDRIK:

Ik wou dat ik me tussen mijn molenstenen kon verstoppen. Ik kuis mijn schup af. (*Sluipt weg*)

BLAAG:

(*Ziet het silouet van Hendrik*) Een witte schim? De adem stukt in mijn keel. Er is zowaar een geest uit zijn graf opgestaan!

HENDRIK:

(*Ziet het silhouet van Blaag*) De duivel! Hij draagt een man op zijn rug. Die voert hij ter helle! Oh, God, sta me bij. Deze nacht is vervloekt! (*Af*)

BLAAG:

Ze zitten overal. Ik kan geen kant meer op... Ik geef me over!

JAN:

(*Herkent de stem*) Mijn goede waard? (*Komt recht*)

BLAAG:

Mijn pasterke! Hebt gij die witte geest zien passeren?

JAN:

Nee, maar de smid zei dat de geest van Theofilus Dikdarm, de notenkraaker, in het portaal zat.

BLAAG:

Hoe? Ze hebben dat hoefijzer toch te pakken?

JAN:

Wie? De politie?

BLAAG:

Ik heb hem zelfs horen schreeuwen toen ze hem wegvoerden.

JAN:

Maar hij stond hier bij mij met de mulder, nog geen vijf tellen geleden.

BLAAG:

Als gij brave Hendrik en dat kiekeken van een smid nog gezien hebt, dan zit de duivel in het spel. Waar zijn ze nu?

JAN:

Misschien naar de Sint Joris?

BLAAG:

Dan gaan we ook. Als de vorst der duisternis en zijn veile schepselen ons belagen, wordt het tijd dat we de zeilen hijsen en voor de wind varen.

JAN:

We zijn toch zó sterfelijk, mijn beste tapper...

BLAAG:

Hoe waar! Ik zweer dat ik vanaf nu de Heer zal dienen in plaats van de goede hertog van Constantinopel. *(Beide af)*

I n t e r l u d i u m I I I

Hoe Hendrik de molenaar Sint Joris wordt

Het platform rolt op. Er staat een wit paard op.

Hendrik komt hijgend opgelopen. Hij is volledig buiten adem. Hij kijkt rond, ziet het paard en klimt erop. Wouter komt opgelopen, de klakkenbus in de aanslag. Hij kijkt woest rond en ziet ruiter en paard. Hij nadert behoedzaam, alsof hij zijn ogen niet kan geloven.

(Hier kan mime uitgewerkt worden met Wouter die op zijn stappen terugkeert omdat hij meent dat Sint Joris bewogen heeft. We kunnen eventueel een vlieg horen die rond Hendriks neus zoemt, enz...)

Tenslotte gaat Wouter weg. Opgelucht wil Hendrik afstijgen, maar hij meent iets te horen. Hij neemt vlug dezelfde positie in, wanneer we Arthur en Fabel te paard horen aankomen en afstijgen.

FABEL:

(Op en bekijkt het beeld) (Die schurk van een mulder te paard... Dat past perfect in mijn plannen.)

ARTHUR:

Dit is toch de Sint Joris niet? Die ligt toch verderop aan de andere kant van de weg? Dit moet het Witte Paard zijn!

FABEL:

Wie zit er dan zo parmantig op dat ros, denkt ge? Of veronderstelt ge dat pakweg Hendrik de mulder zo stout is om de plaats van Sint Joris in te nemen?

ARTHUR:

Natuurlijk niet, maar ik dacht...

FABEL:

Dan hebt ge verkeerd gedacht. Ga u misschien van dichtbij vergewissen dat ik de waarheid spreek.

Arthur doet het. Hendrik heeft alle moeite om onbeweeglijk te blijven wanneer Arthur hem aanraakt.

ARTHUR:

Het is het houten beeld van de heilige en toch...

FABEL:

Dit is het enige, echte Sint Jorisbeeld, dat aan de ingang staat van het koninkrijk van mijn goede waard Blaag, de man die zowel de kennis van de grootspraak als de edele kunst van het koken perfect beheerst. Kom, laten we naar binnen gaan. Ik voel mijn benen niet meer. Misschien zullen de paar uurtjes slaap die ons van de dageraad scheiden, ons de nodige rust bezorgen. *(Gaat de herberg binnen via de poort)*

ARTHUR:

(Steeds het beeld in het oog houdend) Eigenaardig, ik dacht echt... *(Volgt Fabel naar binnen)*

FABEL:

Ik heb geen zin om in het donker mijn weg naar de kamer te zoeken. Laten we hopen dat de vloer van deze gelagzaal zo mals is als ons bed. Slaapwel. *(Hij gaat liggen)*

ARTHUR:

Ik heb het hard nodig... *(Kijkt nog eens richting beeld)* Toch was ik ervan overtuigd... *(Hij gaat ook liggen)* Ons nachtelijke avontuur heeft me volkomen uitgeput. Dergelijke fratsen zijn niet meer voor mensen zoals wij.

Zodra de twee mannen neerliggen, komt Hendrik van het paard en loopt hij weg.

FABEL:

Het leven is opgebouwd uit zorgen, dikwijls door ons zélf veroorzaakt. Toch zijn we verplicht ze er willens en wetens bij te nemen.

ARTHUR:

We worden oud, Rijkerd. We zijn uit de tijd. Waar gaat het eindigen als kinderen geen gehoorzaamheid meer verschuldigd zijn aan hun ouders, als ze de Heer niet meer vrezen, als ze alles maar

laten waaien en geen plichtsbesef meer hebben? Nee, zo kan het niet verder. We moeten er iets aan doen.

FABEL:

Kniezen schaadt de gezondheid, vriend Arthur. Waarom al dat gepieker? Uw droefheid is niet groter of kleiner dan de mijne. Uw Millie is nu eenmaal dol op Raf Caelenbergh.

ARTHUR:

Dat is nog geen reden om tegen de wil van haar vader in te gaan.

FABEL:

Zullen we het er morgen over hebben? Ik ben bekaf.

Hij gaat liggen en wacht enkele ogenblikken. Dan staat hij voorzichtig recht, gaat naar Arthur kijken, glimlacht en verdwijnt door de poort.

Langzaam meer licht. Opnieuw zingen de vogeltjes hun allermooiste lied. Het belooft een schitterende dag te worden.

De dienstster van het Witte Paard rolt een tafel op. Ze spreidt een tafellaken open en begint de tafel te dekken. Ze doet dat alles met veel bordengekletter en zingt er zelfs een liedje bij. Hierop wordt Arthur moeizaam wakker.

ARTHUR:

Ik hoop dat er op deze veel te korte nachtrust een mooie dag volgt.

DIENSTER:

Ook een goeie morgen.

ARTHUR:

Goeie morgen, vrouw. Is uw meester al wakker?

DIENSTER:

Hij trekt zijn sokken meestal iets later aan dan ik, maar ik dacht van wel.

ARTHUR:

(Ziet dat Fabel verdwenen is) Hebt ge soms mijn vriend Rijckerd Bockdael niet gezien?

DIENSTER:

Nooit van gehoord.

ARTHUR:

(Tot zichzelf) Misschien is hij een luchtje gaan scheppen... Zoudt ge zo goed willen zijn mijn waard Blaag te willen roepen?

DIENSTER:

(’n Tikkeltje brutaal) De waard van de Sint Joris? Waarom zou ik die onnozele blaasbalg moeten roepen?

ARTHUR:

Hela, ik vroeg gewoon of uw meester al op is en of ge hem wilt roepen, meer niet.

DIENSTER:

Ja, mijn meester is op, maar wat kan het mij schelen of Blaag zijn pot al uitgegoten heeft of niet?

ARTHUR:

Wat een wartaal! Uw meester is toch de waard van deze herberg?

DIENSTER:

Zeker, maar Blaag niet, want die woont verderop, aan de overkant.

ARTHUR:

Ge drijft de spot met mij, brutale meid. Dit is toch de Sint Joris van Eikendam?

DIENSTER:

Nee, dit is het Witte Paard van Eikendam. Als ge me niet gelooft, kom dan buiten kijken.

ARTHUR:

(Krabbelt recht) Ik mag doodvallen als ik niet in de Sint Joris zit.

DIENSTER:

Ik zou die woorden niet té letterlijk opvatten, als ik u was.

Ze gaan allebei naar buiten en kijken naar het paard.

DIENSTER:

En dat daar? Voor u is dat misschien een roze olifant, maar voor mij is dat een paard. *(Gaat naar binnen)*

ARTHUR:

Ik zweer u... We zijn vannacht bij de Sint Joris aanbeland. *(Gaat naar binnen)*

DIENSTER:

Ge zult u vergist hebben. *(Die ziet er goed doorzopen uit.)*

ARTHUR:

Gij vangt, mens.

DIENSTER:

Hela, let op uw woorden, heerschap. Trouwens, wat hebt ge hier verloren? Ik ken u niet. Of zijt gij zo'n vreemde luis die hier alleen maar komt om te profiteren? Wacht, ik zal u leren een arme vrouw uit te schelden voor zottin!

Ze neemt een bezem en borstelt een protesterende Arthur naar buiten.

Het paard verdwijnt, de poort draait en toont de ingang van de Sint Joris van Eikendam. Arthur gaat de herberg binnen. Blaag komt achterwaarts uit de keuken.

BLAAG:

Nee, zachtjes, zei ik. Laat het zachtjes gaar worden. Zorg dat het vuur op temperatuur blijft en houd alles goed in de gaten. *(Ziet Arthur)* Mijn stoere cavalier! Vermijdt ge mijn paleis? Ge logeert wel in Eikendam, maar niet onder het dak van uw dienaar Blaag!

ARTHUR:

Mijn goede waard, ik begrijp het niet. We waren ervan overtuigd dat we in de Sint Joris zaten... (*Blaag maakt lachend het drinkgebaar*) Nee, echt niet. Achteraf was het Het Witte Paard, maar ik weet bij God niet hoe we ons zo konden vergissen. 't Is zo verwarrend...

BLAAG:

Bij de halve mantel van Sint Joris! Dat heeft die dwaas van hier even verder op zijn geweten. Hij probeert aldoor mijn klanten weg te lokken. Ooit sleep ik hem nog voor de rechter of ik mag de geelzucht krijgen. De wereld is een ruif, mijn waarde, waaruit elk paard vreet zoveel het kan, zonder zijn buur één droog strootje te gunnen. (*Gaat naar buiten en schreeuwt*) Ik zal u leren mij met respect te behandelen, gij smerige, vadsige, foeilelijke, wellustige, zwijnige bok van een bastaard van een hoerenzoon! (*Komt naar binnen*) Zo, heeft het niet geholpen, dan lucht het wel op.

ARTHUR:

Brave hospes, Ik mag beweren dat we de zwaarste uren van ons leven achter de rug hebben.

BLAAG:

Ach zo...

ARTHUR:

We hebben de ganse nacht in de koninklijke jacht gezeten op zoek...

BLAAG:

Hoe ik u daar niet tegen het lijf ben gelopen! Veel volk op de been vannacht. Veel drukte om niets.

ARTHUR:

Dat de duivel u hale! We zijn er bijna ingestonken door uw schuld.

BLAAG:

We? Wie zijn toch die 'we', edele ridder van de tafelronde?

ARTHUR:

Rijckerd Bockdael en ik, wie anders?

BLAAG:

Rijckerd Bockdael? Die is doodziek, nobele toeverlaat van weduwen en wezen. Dat garandeer ik u met de hand op het hart.

ARTHUR:

Ik word gek...

BLAAG:

Dat doet er niet toe... De nacht was zwaar, doch winstgevend. Want de reebout suddert en pruttelt op een zacht vuurtje. Dat houdt in dat ik een uitgelezen maal aan het bereiden ben ter gelegenheid van het trouwfeest dat vandaag in dit etablissement gecelebreerd werd én gevierd zal worden.

ARTHUR:

Trouwfeest, mijn waard?

BLAAG:

Een copulatieve conjunctie als ge dat liever hoort, een galante echtverbintenis tussen de hoogwelgeboren vrouwe Millie Claere en de weledelgeleerde heer Raf Caelenbergh.

Arthur verschiet zodanig dat hij door een onbedaarlijke hoest overvallen wordt. Blaag staat hem bij en klopt op zijn rug.

BLAAG:

Spaar uw verbazing en beheers uw ongeduld. Maak u geen zorgen: ik heb verse, geurige lakens op het bed van de appelbloesemkamer laten leggen, want daar zullen ze... Ja, toch? Of ik ben niet langer de nederige dienaar van de hertog van Constantinopel.

ARTHUR:

Dat zult ge u beklagen, Blaag. Ik hoop dat er een wet bestaat die u op dat ogenblik uit uw lijden zal verlossen.

BLAAG:

Dergelijke uitdaging kan ik moeilijk accepteren. Het is beter dat dit bevestigd wordt door getuigen. Zeereerwaarde heer, kom te voorschijn! (*Vader Jan komt op*) En de betrokkenen met hun gevolg!

Millie, hand in hand met Raf, Adèle en Frank komen binnen. Het platform met Fabel, Hendrik en Smout wordt opgereden. Smout heeft iets te veel op. De vrienden stappen eraf, Fabel blijft staan. Hij is gekleed als Broeder Hildergem.

JAN:

Het huwelijk werd voltrokken, gezegend en beschreven. Er zijn al eeuwenlang precedenten.

ARTHUR:

Blaag, gij hebt hier zonder twijfel een vuile vinger in de pap.

SMOUT:

(*Naar Arthur*) Pap? In uw dikke kop, blaaskaak! Weet ge dat de wijn uit Trinidad van onze dikke tapper de beste ter wereld is? Die houdt er verdomme de vlam in. Heeft iedereen zijn vrolijke muts op? Luister, vader. Wij stroopten vannacht een ree, we komen er boud voor uit en we schenken hem gulhartig aan die twee duifjes daar. Nu gij!

HENDRIK:

Kom, Smidje Smee. Als ik u zo bezig hoor, staat er nog veel meer te pruttelen. (*Probeert hem met zachte hand weg te leiden*)

SMOUT:

Want de eerste die van die vette Blaag een kwaad woord durft te zeggen... Die knuppel ik eruit. Met mijn eigen handen.

BLAAG:

Ga buiten misschien wat oefenen.

SMOUT:

Buiten? Niks van. Ik wil hier een rondje worstelen ten beste geven. Ik kan de hele wereld aan. Wedden? Of dienen we niet langer de goede hertog van Constantinopel?

HENDRIK:

Kom, vent. Naar buiten, zeg ik u. (*Hij leidt een onwillige Smout naar buiten*)

JAN:

(*Naar Arthur*) Meneer, als bewijs dat ik een eerlijk man ben, geef ik toe dat ik vannacht in de koninklijke jacht was om er te stropen en omdat ik u in deze kwestie liever te vriend hou, beaam en bevestig ik dat ik het huwelijk tussen uw kuise dochter en deze minzame jongeling ingezegend heb.

ARTHUR:

Ge hebt iets gedaan dat ge voor de wet nooit kunt verantwoorden. Ik zal ervoor zorgen dat ge hangt.

JAN:

Als het zover komt, ben ik vastbesloten te leven tot ge me laat hangen, want op mijn woord van eer, we zijn allen sterfelijk. Laten we dus vrolijk blijven leven tot ze ons hangen en daarmee amen en uit.

MILLIE:

(*Toont hem haar trouwring*) Deze ringen bezegelen onze eeuwige trouw. Kilte sloop in mijn hart, toen ik hoorde dat ge van plan waart me een jaar lang in het klooster te steken. Toch ging ik, omdat ik wist dat mijn lieve Raf een middel zou vinden om mij te ontzetten.

FABEL:

Toen besloot ik mijn intrede te doen om een oplossing te vinden voor dit geschil. Ik speelde het spel heel subtiel mee, overtuigde Frank Bockdael om zich aan onze zijde te scharen en maakte gebruik van haast duivelse truken, want weet, Arthur Claere, dat gedwarsboomde liefde duizend listen zoekt. (*Hij doet zijn kap af*) Herkent ge mij nu?

ARTHUR:

Pater Hildergem! Of... nee...

FABEL:

Omwille van de liefde van deze jongelui heb ik sluwheid gekoppeld aan handigheid.

MILLIE:

Daarna kwam Raf, verkleed als pater Benedict, de confrater van pater Hildergem, mijn biecht horen. En het toppunt is dat u hem zelf aan mij hebt voorgesteld, vader.

ARTHUR:

Ik zou mezelf wel voor het hoofd kunnen slaan!

Fabel trekt de pij uit. Daaronder draagt hij nog steeds de vermomming van Rijckerd Bockdael.

ARTHUR:

Vriend Rijckerd! Of nee, niet helemaal. Ik ken u ergens van...

ADELE:

Ik heb u deze jongeman voorgesteld als vriend van mijn zoon.

FABEL:

En verder hadden we een afspraak met onze goede waard Blaag, die zijn herberg ter beschikking stelde voor de bruiloft. Er was maar één probleem: hoe moesten we u hier buiten houden? Als bij toeval zorgde onze vriend Hendrik de mulder voor een oplossing te paard. Of... maakte ook hij deel uit van de hm... goddelijke voorzienigheid?

ARTHUR:

Het was dus toch Hendrik die op het witte paard zat? Ik begrijp er niets meer van. Frank Bockdael, waar is uw vader?

FRANK:

Hij ligt ziek te bed, eerlijk waar.

ARTHUR:

Maar... *(Tot Fabel)* U bent... Hij is de ganse nacht in mijn gezelschap geweest. *(Niemand antwoordt)* Ben ik nu gek of is de duivel ermee gemoeid?

FABEL:

Het heeft weinig zin de goddelijke -of is het de duivelse- voorzienigheid te weerstreven. Waar de rede faalt, kan geen wet de liefde bedwingen en is weerstand verspilde moeite. Daarom vind ik het eigenaardig dat gij, die oud en wijs heet te zijn, u zo hevig tegen dit huwelijk hebt verzet.

Noot: Fabel zal de scène onopgemerkt moeten verlaten, want de acteur die Fabel vertolkt moet zich klaarmaken voor de epiloog.

ADELE:

Verwelkom liever met een glimlach uw enige dochter en hij, die nu uw zoon is.

ARTHUR:

Ik zou inderdaad oud en wijs moeten geweest zijn, maar mijn hart bloedde. Ik was niet meer voor rede vatbaar, lieve Adèle, toen ik uit uw mond vernam dat mijn laatste hoop de bodem ingeslagen was. Ik kon het niet verdragen dat de zoon van de vrouw voor wie ik mijn leven veil had, met mijn dochter zou trouwen. Ik werd jaloers op mijn eigen kind en wou haar het geluk niet gunnen waar ze recht op had. Kom hier, mijn dochter, en vergeef me. *(Millie omarmt hem)* Mijn zoon, ik sluit u in mijn hart. *(Omarmt Raf)*

ADELE:

Waarom zou ik na zo'n duidelijk teken van goede wil u op mijn beurt uw dwaasheden niet vergeven, nu ik zie dat de kilte uit uw hart is getrokken? Misschien kunnen er, indien onze goede waard akkoord is, vandaag twee bruiloften gevierd worden?

ARTHUR:

Kan dat waar zijn?

ADELE:

Dat kan. *(Ze zoent hem)*

ARTHUR:

In dat geval, mijn goede waard, doe méér dan uw best en bezorg ons de mooiste dag van ons leven!

BLAAG:

Uw wensen zijn de mijne!

SMOUT:

(Komt opgelopen, gevolgd door Hendrik) Spoken! Er komen spoken naar hier!

Marraine, gekleed als non, komt op met de andere nonnen. Ze stapt resoluut op Arthur af.

MARRAINE:

Klopt het dat ik me heb laten wijsmaken dat de jonge Caelenbergh met mijn kleindochter is getrouwd?

ARTHUR:

Moeder? U hier? U bent toch niet in het klooster getreden?

MARRAINE:

Iets op tegen? Om uw dwaasheden goed te maken heb ik besloten in Vinkelborg de plaats van mijn kleindochter in te nemen. Een leven zonder praatjesmakers bevalt me wis en zeker wel. *(Tot Raf)* Wel, jongen, zijt ge in uw opzet geslaagd? Dat wordt mijn zegen de uwe. Ik wist wat ge van plan waart en heb u, omwille van mijn dwaze zoon, geen stro in de weg gelegd. Zijn ze al getrouwd of niet?

BLAAG:

Dit is de kerkdienaar die hen koppelde. Daar staan de getuigen.

MARRAINE:

Ik feliciteer mijn kleinkinderen met hun wederzijdse goede keuze en ik nodig iedereen een dezer uit om in het heilige klooster van Vinkelborg de koffie te komen gebruiken. Arthur, dwaas van mijn hart, wordt er vandaag nog gefeest of niet?

ARTHUR:

Het grootste feest dat ooit in de Sint Joris van Eikendam gegeven werd! Want ook ik, moeder, ga trouwen: met Adèle.

MARRAINE:

Weet zij het al? *(Gelach)*

ADELE:

Mijn goede waard Blaag, zijt gij bereid?

BLAAG:

Aan al uw wensen wordt voldaan, vrouw Claere! De koninklijke jacht heeft ons op onvrijwillige basis voldoende reebout afgestaan om de verzuchtingen van iedereen hier aanwezig en vooral onze kersverse paren, werkelijkheid te laten worden. Laat onze inspanning voor zij die na ons komen een bewijs zijn dat

De Vrolijke Duivels van Eikendam

de liefde welgevallig zijn. Vooruit, haal muzikanten en dek de tafel! Eer we een uur ouder zijn dienen we allemaal de goede hertog van Constantinopel!

Climax. Gejuich, muziek.

E p i l o o g

Het platform rolt op. Er staat een stuk kerkmuur op met een uitgehouwen nis. Er ligt een deken en een kussen in.

Fabel komt op. Hij is oud en versleten, zijn haren zijn dun en wit. In de nis maakt hij zijn doodsbed op en gaat liggen.

CORA:

(Op) Eindelijk, Fabel. Je laatste seconden tikken weg. Kom tot mij en schenk me je ziel, zoals beloofd.

FABEL:

Lieve Cora, zwoelste duivelin uit het rijk van Lucifer, je bent te vroeg -ik ben immers nog niet dood- maar tegelijk ben je te laat, want mijn ziel heeft altijd toebehoord aan Hem die haar verlost heeft. Je moet me vergeven, zoete Cora, maar hier blijf ik liggen.

CORA:

Volstaat het niet dat je nooit je belofte bent nagekomen om zielen te winnen voor mijn meester?

FABEL:

Ik kan me niet herinneren dat ik iets dergelijks beloofd heb. Overigens, ik beschouw beloften tegenover een verleidelijke duivelin zoals jij als volkomen waardeloos, weergaloze Cora. Je veronderstelt toch niet dat ik mijn vrienden -God weze hun zielen genadig!- ooit zou hebben verraden?

CORA:

Fabel! Je hebt me gezworen dat je me je ziel zou afstaan op het ogenblik van je dood. Je hebt het recht niet je eed te breken.

FABEL:

Je hebt gelijk, schitterende Cora, maar ik lig niet begraven in of rond een kerk, in veld of erf, meers of weide, bos, berg of dal, zelfs niet onder een straatweg, noch in hut of kasteel. Mijn graf bevindt zich in deze kerkmuur, die geen van dat alles is. Bijgevolg verkeer ik in de onmogelijkheid om mijn eed gestand te doen. Daarom zeg ik je: Cora, allermooiste Cora, laat me in vrede sterven en loop naar de hel!

Cora slaakt een pijnlijke gil en rent weg. Gregoriaans gezang. Fabel lacht even, sluit de ogen en blaast zijn laatste adem uit.

Het gezang bereikt een climax wanneer het doek valt.

E i n d e